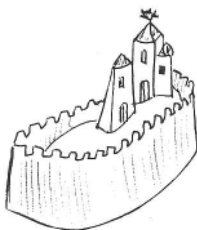

შპს ატმოსფერო

ჩიტელები

ზღაპრები დიდებისა და პატარებისათვის

ილუსტრაციები ავტორისა

გაქურსულაკაურის
გამომცემლობა

ზაზა აბზიანიძე

წითელკუდა

ზღაპრები, თბილისი, 2010

მეორე გამოცემა

© ზაზა აბზიანიძე, 2007, 2010

ყველა უფლება დაცულია

ყდის დიზაინი: ზაზა აბზიანიძე

წიგნის ფორზაციისათვის გამოყენებულია ნაფარეულის საჯარო სკოლის მონაფეთა ნამუშეყარი – „წითელკუდა“ (ქერა).

შპს „ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობა“

დავით აღმაშენებლის 150, 0112, თბილისი

ელ-ფოსტა: info@sulakauri.ge

ISBN 978-9941-15-130-9

Zaza Abzianidze „Little Redtail“ (Literary tales)

Illustrations by author

© Zaza Abzianidze, 2007, 2010

All rights reserved

Cover design by Zaza Abzianidze

Bakur Sulakauri Publishing, Tbilisi, Georgia

E-mail: info@sulakauri.ge

www.sulakauri.ge

სარჩევი

წითელკუდა

5

კოსტა-ბრაეო

9

ამბავი დე ლა მელასი

12

ბაბთა

43

წითელკუდა

როგორ გგონიათ, შეიძლება თუ არა, ყველაზე რომანტიკული მოგზაურობა ნაგვის ყუთში დაიწყო? – შეიძლება, თუ პატარა ნაცრისფერი თავგი ხარ და თან თეონა გქვია.

მოკლედ, ეს ჩვენი თეონა ნაგვის ყუთში შეყოვნდა და ნაგავშიდში ამოყო თავი. კარგა ხანს იჭანჭყარა და ბოლოს უბნის ნაგავთან ერთად ტრიალ მინდორში აღმოჩნდა.

„რა საველურეთია, – გაიფიქრა სასონარკვეთილმა, – არც კორპუსები, არც ნაგვის ბუნკერები... – ის-ის იყო, წამოიწყო: „ო, რა მარტო და მიუსაფარი დავრჩიო...“, რომ ცხვირწინ იქაური მინდვრის თავგი დაუსკუპდა.

– მანქანით ჩამობრძანდით? – ზრდილობიანად იკითხა მასპინძელმა.

– დიახ, ჩამომიყვანეს, – მიუგო თეონამ, თან გაიფიქრა, – რა იცის მანქანებისა ამ გაპუნულმაო...

– თქვენი სახელი მაჩუქეთ...

– რა გოიმური გამოთქმებია, – გაიპრანჭა თეონა, – ისე, მე თეონა მქვია.

– მე კი ასე: ხვიჩა. რომელი უბნელი ხარ?

– მასივიდან.

– აქედან რომ ჩანს?

– არ ვიცი, აქედან რა ჩანს.

წამყოფი არ ხარ ქალაქში?!

ხვიჩამ კითხვას წაუყრუა და ისევ განაგრძო:

– ბინებში ცხოვრობთ?

– სხვენზე. ზაფხულობით კი – სარდაფში. იქ უფრო გრილა.

– აქ რომ დაისვენოთ, არ ჯობია? – არ ეშვებოდა ხვიჩა.

– აქ რა მინდა, ამ მოტილებულში, – ისევ აიმრიზა თეონა, – რა მოგნონს აქ?!

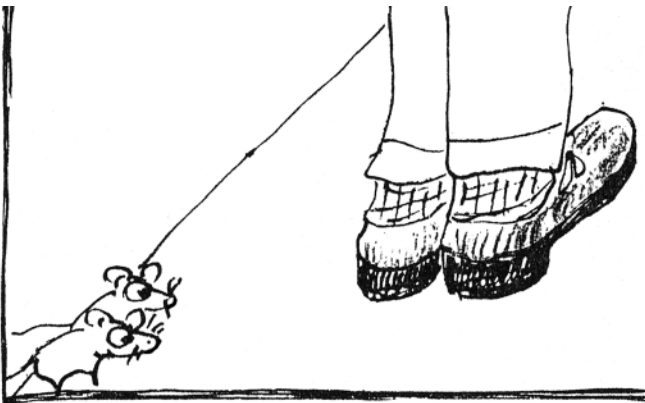
ხვიჩა განაწყენდა:

– რა მომწონს და – მონდორ-ველი; ცისარტყელა გინახავს? კაკალი, თხილი – ულევია. რა გინდა მეტი?!

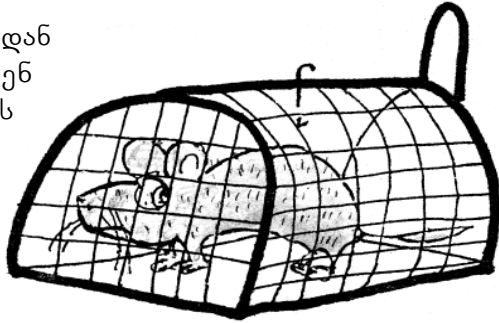
– აჰ, აჰ, არ გამაგონო! – ჯიუტობდა თეონა, – ლიფტში მჯდარხარ?

ხვიჩამ საერთოდ არ იცოდა, რა იყო ლიფტი, და პირდაფჩენილი შესცქეროდა ქალაქელს. თეონა ისე გატაცებით ამტკიცებდა, ლიფტით მგზავრობას არაფერი შეეძრება ამქვეყნადო, რომ ხვიჩაც აიყოლია და ერთად მიაშურეს ქალაქს.

მასივს რომ მიადგნენ, აქ უკვე თეონა მასპინძლობდა. ღვთის მადლით, სადარბაზოცა და ლიფტიც ჩაბნელებული იყო. ამით გათამამებული თავგები მესამე სართულის

მცხოვრებს ლიფტიდან
ფეხდაფეხ შეჰყვინენ
ბინაში და მაცივრის
უკან შეიყუჟნენ.

მგზავრობისას
მოშიებულ ხვი-
ჩას საჭმლის სუ-
ნი ეცა და იქვე
მდგარ პატარა რკი-

ნის ყუთში დაკიდებულ თხილს სწვდა. იმავ წამს რაღაც
ჩხაკუნნი გაისმა და სათაგური ჩაიკეტა.

ჩხაკუნზე ოჯახის დიასახლისი მოვარდა და ანიკვინდა:

– ისევ ის საზიზლარი თაგვია, თქვენ რომ ცოცხლად
უშვებთ. დაახრჩვეთ აბაზანაში და მორჩით!

ბავშვები აღშფოთდნენ:

– მაგას თუ იზამთ, აღარასდროს ვიბანავებთო!

– კუდი მოვაკვნიტოთ და ისე გავუშვათ. თუ დაბრუნ-
დება, ხომ მივხვდებითო, – ურჩია ბაბუამ.

ბავშვები ამაზეც აყვირდნენ:

– რა მხეცობააო!

გამოსავალი ისევ ოჯახის მამამ ნახა:

– მოდი, კუდი შევუღებოთ და ამით შევატყობთ, ერთსა
და იმავე თაგვს ვიჭერთ თუ არაო.

აცახცახებულ ხვიჩას მართლაც შეუღებეს კუდი
ნითლად და აივნიდან მოისროლეს. თეონამ შვებით
ამოისუნთქა.

მეორე დღეს ამავე კორპუსში მცხოვრები ხანდაზმული
კატა ეკატერინე ჰყვებოდა:

– მიდი და თქვი ამის შემდეგ, რომ მალლა არაფერი
არსებობს! ვინქი ჩემთვის ეზოში და თაგვი ვინატრე თუ
არა, ზედ თაგვზე დამეცაო.

აი, მერე რომ უმატებდა, ასეთი გემრიელი თაგვი
ცხოვრებაში არ მიჭამიაო, უკვე ტყუილი იყო, რადგან

ხვიჩამ კატის გაოგნებით ისარგებლა და მოკუროცხლა.

უბნის კატებს ამ მონაცოლის არც პირველი ნახევრისა სჯეროდათ და არც მეორისა:

– ნუ იცი შენ, ეკა, უცნაური ამბების გამოგონებო.

კუდშეღებილი ხვიჩა კი თავის მინდორს დაუბრუნდა და იკვეხნიდა:

– ქალაქში განსაკუთრებულად საპატიო სტუმრებს კუდს წითლად უღებავენ. ისე, ფრჩხილებშეღებილიც ბევრი ვნახეო.

ისე იყო თუ ასე, ხვიჩას „წითელკუდა“ შეერქვა და, თუმცა დროთა განმავლობაში კუდზე წითელი საღებავი გადაეცალა, მაინც გატაცებით ჰყვებოდა ქალაქში მოგზაურობის ამბავს.

თეონაც ხშირად იხსენებდა თავის ახალ მეგობარს და ფიქრობდა, მართლაც ხომ არ გაეტარებინა ზაფხული ხვიჩას მინდორზე.

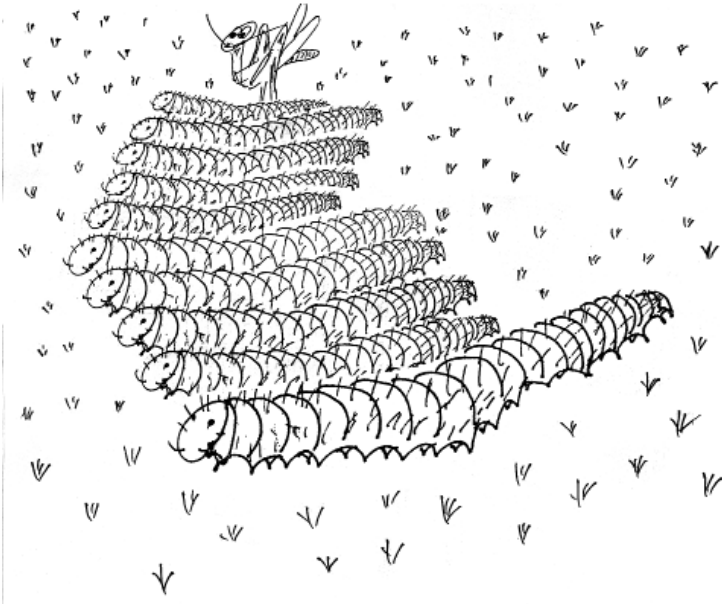
კოსტა-ბრავო

თქვენ, ალბათ, გგონიათ, რომ ცნობილ ესპანურ კურორტზე, კოსტა ბრავაზე უნდა მოგიყვებოდნენ. არა და არა. ჩვენს გმირს მხოლოდ სახელის ჟღერადობა მიუგავს კოსტა ბრავას. ანდა, მართლაც, რა საერთო უნდა ჰქონდეთ ერთმანეთთან გადაპრანჭულ საზღვაო კურორტს და მოუსვენარ კალიას, რომელსაც „კოსტა-ბრავო“ მეტსახელად თავისი გამორჩეულობისათვის შეეწევა.

სწორედ ამ გამორჩეულობაზე უნდა მოგიტყუროთ. კოსტა დანარჩენ კალიათაგან, პირველ ყოვლისა, თავისი გარეგნობით განსხვავდებოდა. ისინი პატარები და ნაცრისფერები იყვნენ, ეს კი – წარმოსადეგი და ხასხასა მწვანე. მაგრამ, რაც მთავარია, კოსტა ეზოს ჩემპიონი გახლდათ ხტომაში.

ო, რა შურითა და აღტაცებით უცქეროდნენ პატარა, ნაცრისფერი კალიები, როგორ ჩაამწყრივებდა კოსტა ოციოდე მუხლუხოს და როგორი სიმსუბუქით გადაახტებოდა თავზე. – ბრავო! ბრავო! ერთხელაც! – შესძახდნენ მაყურებლები, კოსტა კი ამპარტავნულად ბრუნდებოდა სტარტზე და კიდევ ერთი მუხლუხოთი ზრდიდა დისტანციას.

ოცდაათ მუხლუხოსაც რომ გადაახტა, კოსტამ მუხლუხოებისადმი ყოველგვარი ინტერესი დაკარგა და ახლა ქათმებისაკენ გადაანაცვლა მზერა. ერთგვარი სპორტუ-

ლი გეგმაც შეიმუშავა: „ჯერ ჩუკა-წინილას გადავახტები თავზე, მერე – ვარია-პატარძალს და ბოლოს – ედიშერა მამალს.“

პირველი ორი ამოცანა რომ დასძლია, კოსტა ისე გაიბღინდა, გარეშემონი უბატონოდ ხმას ველარ სცემდნენ. ერთი კია, ზურგს უკან „კოსტა-ბატონოს“ ნაცვლად, „კოსტა-ბრავოს“ ეძახდნენ და ზოგიერთი ენამწარე იმასაც კი ამბობდა, ედიშერა მამალმა არ შეგვიჭამოს ეს ჩვენი გაამპარტავებული ჩემპიონიო.

კოსტა-ბრავო თავისას მიერეკებოდა: „აი, ედიშერასაც რომ გადავახტები, საერთოდ წავალ დიდი სპორტიდანო! რამდენიც უნდა იხტუნაონ, მე ჩემი აბსოლუტური რეკორდი განაღდებული მექნებაო!“

და, აი, რეკორდის დღეც დადგა: ედიშერა – აგრესიული, აწიხლი და დაუდგრომელი – თითქოს ვინმემ გააფრთხი-

ლაო, გაუნძრევლად იდგა ცალ ფეხზე და მიწას ჩასჩერებოდა. სტარტზე მუხლუხო იზოლდა განვა. კოსტა—ბრავომ ისკუპა და თავზე გადაეწლო ეზოს რისხვას. მამალმა ერთი კი გახედა, მაგრამ ფეხი არ მოუცვლია, მხოლოდ თავისთვის გაიფიქრა: „ძვირად დავუსვამ ამ თავხედობას ტუტუც კოსტასო!”

მართლაც, როდესაც კალიების აღტაცებული შეძახილები შეწყდა, ხოლო კოსტა ჩვეული სკუპ-სკუპის ნაცვლად, მედიდურ ბაჯბაჯზე გადავიდა (ჩემპიონს სიდინჯე შეშვენისო), გაბოროტებული ედიშერა თვალის დახამხამებაში თავს წამოადგა, ჩაუნის კარტა და ერთბაშად გადაყლაპა აბსოლუტური ჩემპიონი...

– ეჰ, ბედისწერას ვერ წაუხვალ, თორემ აგერ არ ვიყავით, ეხტუნავა, რამდენიც უნდოდაო, – მოთქვამდა მუხლუხო იზოლდა.

ამბავი დე ლა მელასი

ეს ამბავი ძალიან დიდი ხნის წინ მოხდა და აქედან ძალიან შორს. თქვენ რომ შეგძლებოდათ ნებიერად გეფრინათ ულრანი ტყის თავზე, როგორც, მაგალითად, ცნობისმოყვარეობით განთქმულ ყვანჩალა ზიტას, უთუოდ შენიშნავდით ტყის შუაგულში, მდელოზე აჩონჩხილ პატარა ციხესიმაგრეს ქონგურებიანი გალავნით და ამ გალავანს გაყოლებული, წყლით ამოვსებული თხრილით.

უცნაური იყო ეს სათამაშოსმაგვარი ციხესიმაგრე და კიდევ უფრო უცნაური – ის ამბავი, აქ რომ დატრიალდა. უცნაური იყო, რადგან ეს ციხე-დარბაზიცა და ეს გალავანიც, თავის დროზე, ტყის უჩინარ ბინადრებს – პატარა, ჯადოქარ გნომებს აეშენებინათ იმდროინდელი რაინდების წაბაძვით, ერთხანს უცხოვრიათ კიდევ აქ, მაგრამ მერე ისევ ძველებური და თავისუფალი ცხოვრება მონატრებითა და ტყეში დაბრუნებულან, ციხესიმაგრე კი აქაური ტყის მელათმთავრის – დე ლა მელას – მშობლებისათვის გადაუბარებიათ. გარიგების თანახმად, ციხის ახალი მესპატრონენი ყოველდღე მიაცუნცულებდნენ ქონდრისკაცებთან თავისი ღამეული ნადავლის მეოთხედს.

ასეთი იყო გარიგება წინაპართა შორის და მელაკუდები, თუმცაღა საკმაოდ ეშმაკები იყვნენ, ამ გარიგებას არ არღვევდნენ – არც ჯადოქარი გნომების განაწყენება

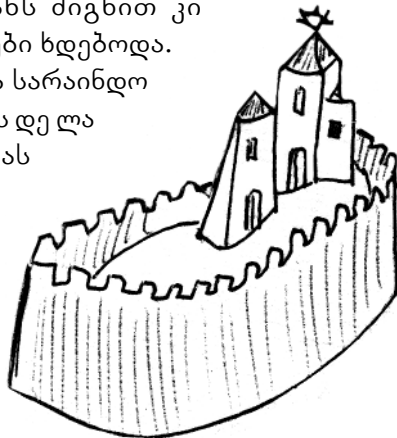
უნდოდათ და არც თავიანთი წინამძღოლისა, რომელსაც, ციხე-დარბაზთან ერთად, მელათა გრაფის წოდებაც მიელო და ახლა ისე უფრთხილდებოდა ამ რაინდულ პატივს, როგორც თავის უგრძელესსა და უფაფუკეს კუდს.

ადრე, როცა კუდგრძელები ჯერ კიდევ თავ-თავიანთ სოროებში ცხოვრობდნენ ტყეში, ნადავლის მეტ ნაწილს მგელი სევასტი ართმევდა. სევასტის არნახული მადა ჰქონდა, მაგრამ სოფლის ძაღლებისა ეშინოდა და მარტო მელიები ჰყავდა დაჯაბნილი – სადაც კი დაიგულებდა, პირიდანვე სტაცებდა ქათამს. რომელიმე მელათაგანი რომ გაჰქცეოდა კიდევ, განზილებული სევასტი სოროს აუწიოკებდა. მომხდარა, რომ ლეკვებიც კი მოუტაცია...

ისე იყო თუ ასე, მელათა მოდგმამ გნომებთან გარიგება არჩია. ახლა, ღამეული ნადირობის შემდეგ, მელაკუდები გარიჟრაჟზე, წინასწარ დათქმულ ადგილზე ხვდებოდნენ ერთმანეთს და მამაცი დე ლა მელას წინამძღოლობით დარაზმულნი ამაყად შედიოდნენ თავის ციხე-სიმაგრეში.

შიშხილით ჯანგატეხილი სევასტი კბილების კრაჭუნით უვლიდა გარშემო სამელიეთის გალავანს და დე ლა მელას მოდგმის აქ დასახლების დღეს წყევლიდა...

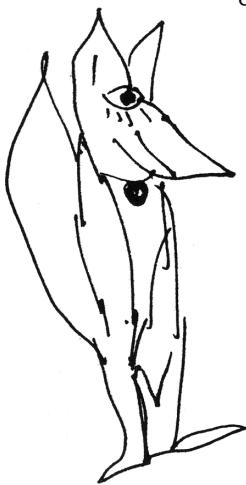
სამელიეთის გალავანს შიგნით კი ფრიად საინტერესო ამბები ხდებოდა. გნომებისგან გაგონილმა სარაინდო ისტორიებმა ისე გაიტაცეს დე ლა მელა, რომ იგი ახლა ძალას არ იშურებდა, რათა თავისი ცუდლუტი ქვეშევრდომებისათვის ნამდვილ საგრაფოებში მიღებული წეს-ჩვეულებები და სიტყვა-პასუხი შეეთვისებინა.

ამ წეს-ჩვეულებათაგან ზოგი ძალიან ლამაზი იყო, ზოგი – მომაბეზრებელი, მაგრამ არცთუ უაზრო, ზოგიც – უბრალოდ, სასაცილო... გრაფის ზურგს უკან თითქმის ყველა ქირქილებდა მის ახირებაზე, მაგრამ ამ თამაშს თავისი ხიბლიც ჰქონდა და მელაკუდები თანდათან მიეჩვივნენ თავის ახლებურ ყოფას: ღამღამობით კვლავ დასუნსულებდნენ ნადავლის საშოვნელად, დღისით კი ისე დარბაისლურად დასეირნობდნენ დე ლა მელას სასახლის გარშემო, რომ ამის შემყურე ყვანჩალა ზიტას ეჭვიც კი ღრღნიდა – ჩემს შემოსატყუებლად ხომ არ იდარბაისლებენ თავს ეს ეშმაკებიო?

მაგრამ, ერთ მშვენიერ დღეს, უფრო სწორად კი – საღამოს (ხოლო მშვენიერი იყო თუ არა – ახლა ნახავთ), სამელიეთის გალავანს შიგნით ისეთი წრიალი ატყდა, რომ ცნობისმოყვარე ყვანჩალა ზიტამ ჩვეული სიფრთხილე დაივიწყა და გალავნის ქონგურს შემოაფდა. აქედან უკვე კარგად ხედავდა, რომ მისთვის ახლა სამელიეთში არავის

ეცალა: რალაც საგანგაშო მომხდარიყო, მეღიები მიმორბოდნენ და მხოლოდ დე ლა მელა, რომელსაც ზიტა უცთომლად ცნობდა უზარმაზარი და მბზინავი კუდიით, აუჩქარებლად მიემართებოდა სასახლისაკენ.

დე ლა მელა

გრაფის ციხე-დარბაზში უკანასკნელი, ყველაზე ბალანგაცვინილი და გაუბედურებული მელაც რომ შეიძურნა და გარეთ აღარავინ დარჩა, ზიტას მთლად უმტყუნა ნებისყოფამ და ახლა უკვე სასახლის ზემო სარკმელში შეყო თავი.

როდესაც აურზაური მიწ-

ყნარდა და კუდაცახცახებული ქვეშევრდომები უფროს-უმცროსობით განლაგდნენ და ლა მელას გარშემო, ზიტა სმენად იქცა. მალე იგი მიხვდა, რომ მთელ ამ ამბავს არავითარი კავშირი არ ჰქონდა ყვავებთან, მაგრამ სამელიეთს კი, მართლაც, დიდი გასაჭირი ადგა – ამაღამდელი ნადირობისათვის გამზადებულმა მელაკუდების რაზმმა თხრილზე გადასასვლელი ხიდი ვერ ჩაუშვა. ვილაც მზაკვარს გარედან ისე ჩაეხერგა ხიდიცა და ალაყაფის კარიც, რომ ახლა ციხიდან ცხვირს ვერავინ გაყოფდა. რალა თქმა უნდა, თუ გალავნიდან გადახტომას და თხრილში თავის დახრჩობას არ მოინდომებდა.

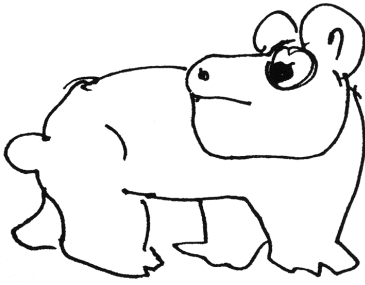
ზიტა მიხვდა, რომ, წესისამებრ, სხვაზე ადრე თავისი აზრი და ლა მელას ყველაზე კუდგრძელ კარისკაცებს, ბარონებს და სუნსულიოსა და და ცუნცულიოს უნდა გამოეთქვათ. მაგრამ ყვანჩალამ არ იცოდა, რომ სუნსულიოცუნცულიოს ვეზირობის დროს, მათი აზრები არც ერთხელ არ დამთხვევია ერთმანეთს.

ახლაც ასე იყო. და სუნსულიო დაჟინებით იმეორებდა: „სევასტი! სევასტი! სევასტი!“, ხოლო და ცუნცულიო ასეთივე შეუპოვრობით პასუხობდა: „ბომბოკო! ბომბოკო! ბომბოკო!“

და ლა მელა ხან ერთს მიაჩერდებოდა, ხან მეორეს, თავისთვის კი ფიქრობდა, რომ თუმცადა სევასტი ყველაფრის მკადრებელი იყო, შიმშილით მისუსტებული ბებერი მგელი ვერაფრით ვერ ამოგლეჯდა ძირფესვიანად ხეს და ხიდს ვერ ჩახერგავდა, ხოლო დათვი ბომბოკო ჯანზე კი იყო, მაგრამ მელიებთან გასაყოფი არაფერი ჰქონდა და, საერთოდ, არ ჰგავდა ამგვარი ვერაგობის ჩამდენს...

მელათმთავარმა კიდევ ერთხელ შეავლო თვალი კარისკაცებს და თავისთვის ჩაილაპარაკა:

– ბრძენი სოფი თუ უშველიდა ახლა ჩვენს გაჭირვებას, მაგრამ ფრენა ჩვენ არ შეგვიძლია და, აბა, ხმას როგორ მივანვდენთ?..

დათვი ზომბოკი

– მე მოგიყვანთ სოფის! – ისე უეცრად ჩამოსჩხავლა ზემოდან ზიტამ, რომ თვითონვე გაუკვირდა და თავი ფრთებში ჩამალა.

ბენვბრწყინვალეთა საზოგადოებაში უეცარი სიჩუმე ჩამოვარდა. დე ლა მელა უძრავად იჯდა, თით-

ქოს არც გაეგონოს ზიტას წამოძახილი, მხოლოდ ცოტა ხნის შემდეგ რაღაც უნდობლად აიხედა იმ სარკმლისაკენ, სადაც სამელიეთის არამკითხე მხსნელი ეგულებოდა. ყვანჩალა უკვე გაფრენილიყო...

გათენებას ბევრი არ უკლდა და, ის-ის იყო, სუნსულიოცუნცულიო კვლავ კამათის წამოწყებას აპირებდნენ, როდესაც დარბაზში ბუ სოფი შემოფრინდა და დარბაისლურად დაეშვა დე ლა მელას ტახტის წინ.

სოფისა და დე ლა მელას მეგობრობას თავისი ისტორია ჰქონდა. ჯერ კიდევ სამელიეთის დაარსებამდე სოფის მამას შესცოდებია და შესაჭმელად არ გაუმეტებია დე ლა მელას პატარა და-ძმა. რაღა თქმა უნდა, ამის შემდეგ სოფი და მისი წვრილშვილი დე ლა მელას მთელი მოდგმისათვის კბილშეუხებელნი გახდნენ. ეს მშვიდობიანი მეზობლობა ნელინელ მეგობრობაში გადაიზარდა: სოფი დროდადრო შემოიფრენდა ხოლმე დე ლა მელასთან – ხან სევასტის ადგილსამყოფელს დაუზუსტებდა, ხან ახლად დაჭერილ თავგს მიაართმევდა, ხან სასახლის ამბებზე ნაეჭორავებოდა...

გონიერ სოფის დიდი ხანი არ დასჭირვებია, მდგომარეობაში რომ გარკვეულიყო. მან ყურადღებით მოუსმინა მელათმთავარს, მოთმინებით დააცალა დე სუნსულიოსა და დე ცუნცულიოს, დაესრულებინათ მორიგი პაექრობა,

მერე მძიმედ აფრინდა და ტყისაკენ აიღო გეზი.

მთელი ამ ხნის განმავლობაში ზიტა კვლავინდებურად სარკმელში იყო შეყუჟული და კუდგრძელებს მისი არსებობა მაშინლა გაახსენდათ, როცა სოფის გააყოლეს თვალი და ბუს მიდევნებული ყვანჩალა დაინახეს.

სოფის ყვანჩალას დამგზავრება აშკარად ხელს აძლევდა. ინათებდა თუ არა, სულ უფრო და უფრო ცუდად ხედავდა და თუ სამელიეთში უკვე გათენებულზე მოუნევდათ მიბრუნება, ზიტას უნდა მიჰყოლოდა კუდში.

ბუმ გეზი პირდაპირ ბომბოკოს ბუნაგისაკენ აიღო. დელა მელასთან ლაპარაკის შემდეგ, ეჭვი მაინც ღრღნიდა – ვაითუ დათვი რაიმემ გააცოფა ან ფუტკრებმა დაკბინეს და გონებადაბნელებულმა მელიებზე იყარა ჯავრიო...

ბომბოკო ბუნაგის წინ დაუხვდათ. მხარ-თეძოზე ისე არხეინად და მშვიდობისმოყვარედ წამოგორებულყო, რომ სოფი ხმისამოუღებლად გადააფრინდა თავზე და კვლავ სამელიეთისაკენ გაეშურა. მხოლოდ ზიტამ წაიჩხავლა რაღაც მისალმებისდაგვარი და კუდი დაუქნია უცნაური წყვილის შემოფრენით ცოტა არ იყოს გაკვირვებულ დათვს.

ამასობაში გათენებულყო და ახლა უკვე ზიტა მიფრინავდა წინ. მიფრინავდა ნელა და აუჩქარებლად, მაგრამ დროდადრო მაინც უკან იყურებოდა – სოფი ხომ არ ჩამორჩაო...

ის-ის იყო, ციხესიმაგრეში უნდა შეფრენილიყვნენ, რომ ზიტა მოცელილივით დაეშვა გალავნის ქონგურზე. სოფი უხმოდ გვერდზე მიუჯდა.

ცოტა ხანში, სული რომ

ქშიკო სკვასტო

ყვანჩალო ზიგა

მოითქვა, ზიტამ აკანკალებული ხმით ჰკითხა სოფის – მდელოზე რამეს თუ ხედავო? სოფიმ უარის ნიშნად დიდრონი თავი გააქნია. ზიტამ რალაც დაბნეულად მიმოიხედა გარშემო, მაგრად მოჭუტა თვალები და მერე ისევ თვალებდაჭყეტილი მიაშტერდა ციხე სიმაგრის წინ გაშლილ მდე-

ლოს. არა, ნამდვილად არაფერი არ ეჩვენებოდა – ზედ შუა მდელოზე უზარმაზარი გველეშაპი განოლილიყო... მერე სოფიმაც თითქოს გაარჩია რალაც რუხი და უძრავი ბორცვი...

ზიტა შიშისაგან ადგილიდან ვერ იძვროდა. სოფის გულმა უკარნახა, რომ ახლა მხოლოდ მის საზრისიანობაზე იყო დამოკიდებული სამელიეთის ბედი, და განწირულივით მოსწყდა გალავანს.

სუნთქვაშეკრული ზიტა ხედავდა, რა მძიმედ იქნევდა ფრთებს ბუ და რა ფრთხილად დაფრინდა რუხი მთის შორი-ახლოს. სოფი ცოტა ხანს შეყოვნდა. ეტყობოდა, ძალას იკრებდა, მაგრამ მერე მხნედ ნაბაჯბაჯდა გველეშაპისაკენ და ზედ ცხვირწინ დაუსკუპდა.

გველეშაპი მოწკურული თვალებით მიაშტერდა ბუს – ეს ვინლააო?

სოფი ცდილობდა, რაც შეიძლება ბოხი და სერიოზული ხმით ელაპარაკა და სიტყვა-პასუხიც განსაკუთრებით ზრდილობიანი ჰქონოდა – რაც უნდა იყოს, ელჩობა ჰქონდა ნაკისრი.

– პატივცემულო გველეშაპო, – როგორც იქნა, ამოთქვა სოფიმ, – მაპატიეთ, რომ სახელით ვერ მოგმართავთ.

– მე კლარა მქვია, – მოულოდნელად ნაზი და წკრიალა ხმით უპასუხა გველეშაპმა.

– მაღამ კლარა, – კვლავ წამოიწყო სოფიმ, ცოტა არ

იყოს შეცბუნებულმა, მაგრამ ახლა უკვე თავისივე ხმით.

– გაუთხოვარი გახლავართ, – გაანწყვეტინა სიტყვა კლარამ.

– ოო, მომიტევეთ, მადმუაზელ, ეს ხომ ისედაც ჩანს... ასეთი ნაზი და მშვენიერი არსება... – არ დაიბნა სოფი.

– თქვენ ასე მიგაჩნიათ? – იკითხა კლარამ, აშკარად ნასიამოვნები კილოთი.

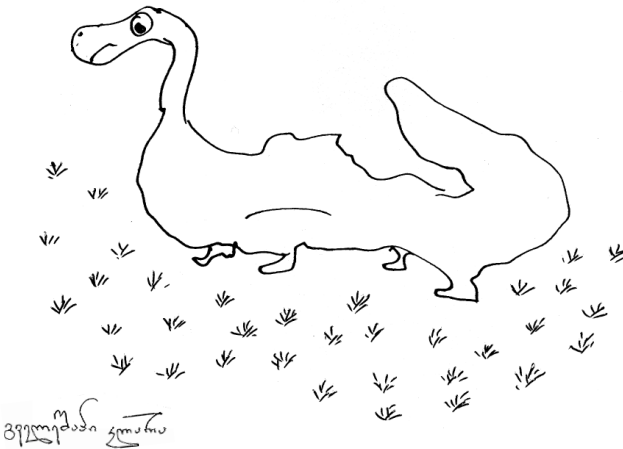
– რალა თქმა უნდა, ამას ხომ ბრმაც დაინახავს, – თქვა სოფიმ და ინანა, – ვაითუ კლარამ იცის, ბუები დღის სინათლეზე ცუდად რომ ხედავენო.

– როგორ დაინახავს, თუ ბრმაა? – სულ სხვანაირად შეატრიალა კითხვა კლარამ.

– გამოთქმაა ამნაირი. მაგალითად, როდესაც ვამბობთ: „გული გამისკდაო“ – მართლა ხომ არ გვისკდება გული, – გაუჭირვებლად მოიხმო მაგალითი სოფიმ.

– ჰოოო? – გაიკვირვა კლარამ, – თუმცა ყოველთვის მიჭირდა ამგვარ გამოთქმებში გარკვევა... მშობლებსაც იმიტომ გამოვექეცი...

– რატომ გამოვექეცი? – ჩაეკითხა სოფი, რომელსაც

კლარას გაჭირვებამ თავისი დამშეული ბარტყები გაახსენა.

– ჩვენს გამოქვაბულში შემთხვევით კვერცხს დავაბიჯე ფეხი და დედ-მამამ სულ „მოსაკლავი“ მიძახეს. შემეშინდა და აქეთ გამოვიქეცი... უკვე რამდენი ხანია მას შემდეგ... ესე იგი, არ მომკლავდნენ? ეს მხოლოდ გამოთქმაა ამგვარი? აბა, თუ ბოროტები არ იყვნენ და ჩემი მოკვლა არ უნდოდათ, რატომ იძახდნენ: „ამ მოსაკლავმა ჩვენი უკანასკნელი იმედი დაამსხვრიაო?“ – მე ხომ მხოლოდ კვერცხი შემომატყდა? – თავისას არ იშლიდა კლარა.

სოფიმ მძიმედ ამოიოხრა და რალაც უიმედოდ ახედა გველეშაპს.

– რას ბრძანებთ, თქვენი მშობლები, ასეთი პატივისცემი გველეშაპები, თავიანთ ქალიშვილს მოსაკლავად როგორ გაიმეტებდნენ?.. იმ კვერცხიდან, ალბათ, თქვენი ძმის ან დის გამოჩეკას ელოდნენ და იმიტომაც გაცეცხლდნენ.

– არა, პირიდან ცეცხლს არ აფრქვევდნენ, – დააზუსტა კლარამ, – ცეცხლს რომ აფრქვევენ, ისინი ჩვენი შორეული ნათესავები არიან.

სოფი აღარ გამოედევნა კლარას ნათესაური კავშირე-

ჭყ სოფი

ბის დადგენას და გველეშაპთან მისვლის მიზეზი გაიხსენა. ერთხანს ჩუმად იყო, მერე ნელინელ, მოთქმით წამოიწყო:

– სულ მარტოდმარტო დარჩენილი, თან ასეთი ლამაზი, ასეთი ახალგაზრდა... რა უსამართლობაა...

ბუმ უეცრად შეწყვიტა ეს მოთქმა და რიხიანი კილოთი დაასკვნა:

– თქვენ უნდა დაბრუნდეთ! დიახ, თქვენ აუცილებლად უნდა დაუბრუნდეთ მშობლიურ კერას!

– რას დავუბრუნდე? – კვლავ ვერ გაიგო კლარამ.

– მშობლიურ გამოქვაბულს, – განმარტა გველეშაპის მიუხევედრელობით გაბეზრებულმა ბუმ.

– არასოდეს! მე მათთან საერთო აღარაფერი მაქვს! სულაც დამოუკიდებლად უნდა ვიცხოვრო. მე უკვე დიდი ვარ.

სოფიმ ერთი კი დააპირა შეპასუხება, „პატარა ხარო“, მაგრამ ამ ვეება მთას რომ ახედა, ენა არ მოუბრუნდა ამის სათქმელად და უიმედოდ ჩაქინდრა თავი.

კლარა, პირიქით, გახალისდა, ლაპარაკის გუნებაზე დადგა და მეოცნებე ხმით განაგრძო:

– დიახ, მე უკვე ზრდადასრულებული ქალიშვილი ვარ და დამოუკიდებლად უნდა ვიცხოვრო. სხვათა შორის, საკუთარ ბედზეც უნდა ვიფიქრო. ამიტომ, პირველ ყოვლისა, ოცდაათი მეღია მჭირდება.

სოფიმ ყურები ცქვიცქვიტა. „დალუბულან“, – გაიფიქრა თავისთვის, მაგრამ შეეცადა, მღელვარება არ დამჩნეოდა და კლარას განზრახ დამტკბარი ხმით ჰკითხა:

– ასე მოგშივდათ, განა?

– არა, სულაც არ მშია...

თუმცა ჰო, ჰო, ძალიანაც მშია და სანამ ის მელაკუდები ოცდაათ თავისიანს არ გაიმეტებენ, ციხიდან არ გამოვუშვებ!

სოფი შიშით აძაგძაგდა, მაგრამ უკან მაინც არ დაიხია:

– პავტივცემულო კლარა, მეღიების ნაცვლად, ვთქვათ, სამასი თავგი რომ მოგვერთმია ან ქათმები... მერნმუნეთ, გაცილებით უფრო გემრიელია...

კლარა ჭირვეულად იმეორებდა თავისას:

– არავითარი თავგები და ქათმები! ოცდაათი მელა და მორჩა! მე არსად არ მეჩქარება, მაგათ იკითხონ.

მერე აძურნულ სოფის დახედა და დაამატა:

– ოცდაათი მელა და თან ყველაზე ლამაზი. ყველაზე ლამაზი ყველაზე გემრიელიც იქნება. ხომ ასეა?!

ეს ბოლო სიტყვები იმგვარი შეუვალლობით იყო ნათქვამი, რომ სოფიმ შეპასუხება ვეღარ გაბედა, შიშისაგან გაათკეცებული თავაზიანობით დაემშვიდობა გველეშაპს და ისე ნაბიჯ-ნაბიჯ დაიხია უკან, რომ თავის ბოლო დაქნევასთან ერთად აფრენილიყო კიდეც და გასცლოდა იქაურობას.

ყვანჩალა, რომელიც გალავნიდან თვალს ადევნებდა ამ ნაურმატებელ ელჩობას, ჰაერში შეეგება გამობრუნებულ ბუს და სოფის საგრაფო დარბაზში შეფრენისთანავე,

თავის ჩვეულ ადგილზე მოკალათდა სარკმელში.

სოფი ისე მოცელილივით დაეშვა დე ლა მელას ტახტის წინ და ისე უხერხულად ჭუტავდა თავის დიდრონ თვალებს, რომ ცხადი იყო – სასიკეთოს ვერაფერს იტყოდა.

სიჩუმე ისევ დე ლა მელამ დაარღვია:

– თქვი, ჩვენზე ფიქრით ძილგამკრთალო დაო, თქვი, რა ამბავი მოგიტანია?!

– ოო, თქვენო კუდუბრწყინვალესობავ, ბუთა მოდგმის მფარველო და კეთილო მეგობარო! საზარელი ამბავი უნდა შეგატყობინოთ!

დარბაზს კუდების ცახცახმა დაუარა. უძრავად ისხდნენ მხოლოდ დე ლა მელა და მისი რამდენიმე ძველი თანამებრძოლი. მართალია, ამ უკანასკნელთ კუდები საერთოდ არ ჰქონდათ, თავის დროზე სევასტისა და სოფლის ძაღლებს მოეჭამათ, მაგრამ რომ ჰქონოდათ, ნამდვილად არ ააცახცახებდნენ.

– გვაუწყე ჩვენი უბედურების ამბავი, ქალბატონო სოფი, ნულარ აყოვნებ! – კვლავ მიმართა დე ლა მელამ სტუმარს და თვალეზმოჭუტულმა გადახედა დარბაზს.

სოფიმ ჯერ დინჯად და დანვრილებით აღწერა გველეშაპის გარეგნობა და მათი საუბრის შინაარსი, ბოლოში კი წამოენთო და წამოიძახა:

– გველეშაპი ღელავს!

ოცდაათი მელა,

თან ლამაზი ყველა,

უნდა შესაჭმელად!

– რა დროს ლექსებია, – ჩაიქირქილა დე სუნსულიომ.

დე ცუნცულიომ შეპასუხება არ დააყოვნა:

სუნსულიომი

მშვიდი სკესტი

– დიდად სამწუხაროა, როდესაც ზოგიერთს არ ესმის, რომ ჭეშმარიტი პოეზიის ძალა სწორედ ასეთ ნუთებში ვლინდება!

დარბაზში მოულოდნელი კისკისი გაისმა. კუდმოჭმულებმა უკმაყოფილოდ გადახედეს შორეულ კუთხეში შეყუჟულ მბზინვარექურქიან ლამაზმანებს, დე ლა მელას ნება-სურვილის თანახმად, ფრეილინებად რომ იწოდებოდნენ. ფრეილინებმა დამნაშავედ დახარეს თავი, მაგრამ წამნამებქვეშიდან ისე ეშმაკურად აციმციმებდნენ თვალებს, რომ დე ლა მელასაც კი უღვაშებში ჩაეცინა – ეჭვი არ ეპარებოდა, რომ ამ კუდფაფუკა ცუდლუტებმა სასახლის ყველა საიდუმლო იცოდნენ – ისიც, თვითონ ჩუმ-ჩუმად ლექსებს რომ წერდა, და ისიც, ვის უძღვნიდა ამ ლექსებს...

ამასობაში კუდების ცახცახიც შეწყდა და მელათმთავარი მიხვდა, რომ სწორედ ახლა უნდა გაეცა პასუხი სოფისათვის.

– მაშ, ოცდაათი მელა, თან ლამაზი ყველა, უნდა შესაჭმელად?! ვერ მივართმევთ, ვერა! – ეს დაბოლოვება ისეთი მჭექარე ხმით წარმოითქვა, რომ დარბაზმა ერთბაშად იქუხა.

ზიტა, რომელიც მოულოდნელობისაგან კინალამ გადმოვარდა სარკმლიდან, ცალკეულ შეძახილებსღა არჩევდა: „გრაფს გაუმარჯოს! ვაშაა!, „დე ლა მელა – გაგვიძეხი ყველას!“, „ძირს მზაკვარი გველეშაპი!“ და ასე შემდეგ.

ეს საომარი ყიჟინა რომ ჩაცხრა, დე ლა მელამ კილო იცვალა:

– ღრმად პატივცემულო კუდგრძელებო და უკუდონო, ქალბატონო სოფი და თქვენც, ქალბატონო ზიტა, კარგად მოგეხსენებათ, რომ ჩვენს გასაჭირს ყვირილით არაფერი ეშველება. ჯობს, თითოეულმა ბრძენთაგანმა გამოთქვას თავისი აზრი.

დე სუნსულიომ გაბადრულმა გადახედა დარბაზს. ემჩნეოდა, რომ ხსნის გზა ნაპოვნი ჰქონდა. ეს გზა სევას-ტისაკენ მიდიოდა – „შევურიგდეთ და გვიშველისო“.

დე ცუნცულიომ, რალა თქმა უნდა, ბომბოკოსაკენ აიღო გეზი – „თუკი სამომავლოდ ბომბოკოს თავლს შევპირდე-ბით, ახლა გასაჭირისაგან გვიხსნისო..“.

კუდმოჭმულთა აზრი უკუდოთუხუცესმა მელენტიმ გამოთქვა: „ჩვენ, მისი კუდუბრწყინვალესობის ძველ თანამძრომელებს, თუმცაღა, კუდები არ შეგვრჩია სევას-ტისთან და სოფლის მზაკვარ ძაღლებთან ორთაბრძო-ლაში, მაგრამ გულები, ზოგიერთებისაგან განსხვავებით, საგულესა გვაქვს, – აქ მან ხმას აუწია, – ამიტომაც, ჩვენი საერთო გადანყვეტილებაა – ომი და მხოლოდ ომი!“

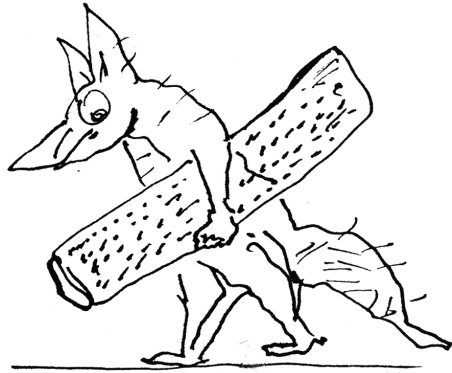
დე ლა მელამ რატომღაც სასახლის თავანს ახედა და მელენტის შემპარავი ხმით ჰკითხა: – „საომარი გეგმა თუ გაქვთო?“

– საომარი გეგმა ერთ კვირაში თქვენი კუდუბრწყინვა-

სოფლის ძაღლები

მელამქსნიკრი
მელ კიბიადესი

ლესობის წინ გაიშლებაო, – გაიჯგემა მელენტი და ღირსებით აღსავსე თავდახრით დაასრულა თავისი სათქმელი.

– გნომებისათვის ხომ არ გვეკითხა რჩევა, – სასხვათაშორისოდ ჩაილაპარაკა სოფიმ. დე ლა მელას არაფერი უპასუხია, მაგრამ ისეთნაირად იქნევდა თავს, ეტყობოდა, ეს აზრი ყველაზე მეტად დაუჯდა ჭკუაში.

ის-ის იყო, დე ლა მელას საბოლოო სიტყვა უნდა ეთქვა, წინ ბებერი მელათმნიგნობარი და ალქიმიკოსი მელკიბიადესი აეტუზა. აცახცახებულ თათებში ობმოკიდებული ტყავის გრაგნილი ეჭირა. ეტყობოდა, რომ ღელავდა და რალაც დიდმნიშვნელოვანის თქმას აპირებდა, მაგრამ გრაფის ნებართვის გარეშე ვერ ბედავდა.

გაქუცულკუდიანი მეცნიერის მიუპატიჟებლად ტახტის წინ გამოჩენა, როგორც ჩანს, საგრაფო კარზე მიღებული რომელიღაც წესის დარღვევა იყო, მაგრამ დე ლა მელამ თვალებით ანიშნა ბალანაბურძგნილ სასახლეთუხუცესს, რომ საგანგაშო არაფერი მომხდარა და მელკიბიადესს ღიმილით მიმართა:

– დიდო ალქიმიკოსო! აი, ახლა კი მოგეცა საშუალება, მთელი შენი ცოდნა გამოამჟღავნო. ჩაუჯექი შენს სინჯარებს და ერთ კვირაში, სანამ გულადი კუდმოჭმულეები საომარ გეგმას გაამზადებენ, ხელოვნური ვარიები

გამოიყვანე! ხომ შეიძლება? იცოდე, უკანდასახევი გზა არა გაქვს! ერთ კვირაში ციხე სიმაგრის ყველა თავი შეჭმული იქნება და მხოლოდ შენი ვარაუბის იმედი თქვენს უნდა ვიარსებოთ!

კარისკაცებმა მლიქვნელურად ჩაიხითხითეს, მაგრამ მელკიბიადეს ეს აინუნშიაც არ ჩაუგდია. დე ლა მელას არ აცილებდა თვალს და მხოლოდ მას მიმართავდა:

– თქვენო კუდუბრწინვალესობავ! როგორც კი ბრძენმა ქალბატონმა სოფიმ ეს საზარელი ამბავი მოგვიტანა, მე გნომების ბიბლიოთეკას მივაშურე და იქ, ძველისძველ ხელნაწერებში ერთი ეტრატი ვნახე, რომელშიც საოცარი რამ წერია...

– მაინც რა წერია? – ჩაეკითხა დე ლა მელა.

– გველეშაპი ხორცს არ ჭამს, გრაფო, მენდეთ... მხოლოდ ბალახს... აი, აქ წერია, ამ ეტრატზე. ჩანახატიც არის...

დარბაზში ჩოჩქოლი ატყდა. მელკიბიადესს გარკვევით ესმოდა მისი მისამართით ნათქვამი: „გამოჩერჩეტებული ბებერი“, „კუდგაქუცული შარლატანი“, „არამკითხე ცრუ-მეცნიერი“... ამის გამო დაიბნა და აიძურნა, მაგრამ თავისას მაინც არ თმობდა: „მე ყველა გველეშაპს როდი ვგულისხმობ, ქალბატონმა სოფიმ რომ აგვინერა, მხოლოდ იმაზე ვამბობ“. შემდეგ სოფის გრაგნილი გაუშალა წინ: „ხომ ჰგავსო?“ – ჩაეკითხა.

– შეიძლება, კიდევაც ჰგავს, – ფრთები აიჩეჩა სოფიმ, – მაგრამ დანამდვილებით მაინც ვერ გეტყვით, ხომ იცით, დღისით რა ცუდად ვხედავო.

გრაგნილმა მთელი დარბაზი შემოიარა. რალა თქმა უნდა, უფროს-უმცროსობის დაცვით, მაგრამ ყველამ დაათვალიერა გველეშაპის სურათი და მინაწერი.

ის-ის იყო, გრაგნილი კვლავ მელკიბიადესს უნდა დაბრუნებოდა, ზევიდან ჩხავილი გაისმა და სარკმელში ყვანჩალა ზიტა გამოჩნდა.

– თქვენო კუდუბრწყინვალესობავ, – ჩამოსძახა მან დე ლა მელას, – მაპატიეთ, რომ დაუკითხავად ვერევი თქვენს საქმეებში, მაგრამ ქვის გული ხომ არა მაქვს? ვიდრე აქ ბჭობდით, მე გნომებთან გადაფრენა მოვასწარი და მათი პასუხიც მოგიტანეთ.

დე ლა მელამ ზიტას ახედა, მერე სოფიზე გადაიტანა მზერა და თითქოს მისგან რაღაც უხმო დასტური მიიღო, ყვანჩალა დარბაზში შემოიპატიჟა:

– ჩამოფრინდით, ქალბატონო ზიტა, აქ თქვენ კბილს არავინ გახლებთ. რაც უნდა მოშიებულნი ვიყოთ, თქვენგან ისე დავალებულნი ვართ, რომ...

– ცუდი ამბავი რომ მოვიტანე, გრაფო?! – ხმა ჩაუვარდა ზიტას, მაგრამ ტახტის წინ მაინც დაფრინდა.

– რითაც დაგვეხმარეთ, იმისთვისაც მაღლობელნი გახლავართ... მაინც, რა თქვეს ასეთი გნომებმა?

– არაფერი შეგვიძლიაო, ჩვენი ჯადოქრობა მხოლოდ

ამ ტყის ბინადრებზე ვრცელდებაო და ის გველემშაპი კი ცხრა მთას იქიდანაა გადმოხვენილიო... მისი აქ გამოჩენის ამბავი თქვენზე ადრე გავიგეთ და რომ შეგვძლებოდა, როგორ არ დაგიხსნიდით, თვითონაც ხომ შიმშილი მოგვინევსო... – ქვითინით ჩაამთავრა ზიტამ ეს მართლაც უნუგეშო ამბავი.

დე ლა მელას არასოდეს ენახა მტირალი ყვავი, მაგრამ არაფერი შეიმჩნია და ზიტას კვლავინდებური სიმშვიდით მიმართა:

– ჩემო ზიტა, ჩვენ დიდი გასაჭირი გვადგას, მაგრამ სატირალი მაინც არაფერი გვაქვს. ნუ მივცემთ ცუდ მაგალითს ახალ თაობას (აქ დე ლა მელამ ნაძალადევი ღიმილით გადახედა ფრელინებს და შემდეგ კვლავ ყვავს მიუბრუნდა): – დიახ, სატირალი არაფერია, დასაფიქრებელი კი – ბევრი. ვთხოვოთ ქალბატონ სოფის, კიდეც ერთხელ აგვიწეროს გველემშაპთან შეხვედრა. რაიმე წვრილმანი ხომ არ გამოგრჩათ?.. ისე აღელვებული ბრძანდებოდით... ბალახს ხომ არ ძოვდა, თქვენ რომ მიფრინდით?

– ბალახს? – ჩაეკითხა სოფი, – არა, ბალახს ნამდვილად არ ძოვდა. საერთოდ, არაფერს არ ჭამდა, თვლემდა. შეიძლება იმიტომაც არ ჭამს,

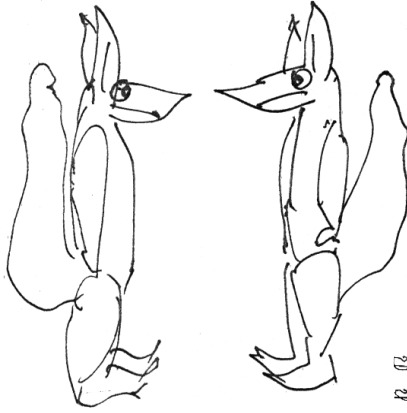
რომ ცუდ გუნებაზეა... უკვე დიდი ხანია, რაც მშობლებს გამოექცა, სულ მარტოდმარტოა და ტირის... ისე, მგონია, სულაც არ არის ბოროტი არსება... მაგრამ მეღიებს რომ მოითხოვს?

– იმიტომაც მოითხოვს, რომ მეღიათმჭამელია და მოშიებული! – წამოიძახა მეღენტიმ და ნიშნის მოგებით გადახედა მეღკიბიადესს.

– ნუ განვაახლებთ კამათს, –

როქნაგა

და სუნსულიო
და და სუნსულიო

შემრიგებლური კილოთი თქვა დე ლა მელამ, – მერე წამით ჩაფიქრდა და ჩაილაპარაკა: – ისე, ჩვენში რომ ვთქვათ, თუ არ ჭამს, რა ჯანდაბად უნდა ოცდაათი მელა?

– მე ვიცი... – წაიკნავლა ერთ-ერთმა ყველაზე კუდფაფუკა ფრეილინამ და იმავე წამს ცხვირი ჩამალა გვერდზე მდგარი მეგობრის ბეწვში.

– ბრძანეთ, მადმუაზელ, ახლა თქვენს ხელთაა ჩვენი ბედი! – მიმართა ეშმაკურად გალიმებულმა დე ლა მელამ. მერე, როდესაც შენიშნა, რომ ფრეილინამ სულ ჩაიკმინდა ხმა, უფრო სერიოზულად გაუმეორა – გისმენთ, რენატა!

აღელვებული რენატა მარაოსავით იქნევდა ფაფუკ კუდს, მაგრამ უკანდასახევი გზა უკვე მოჭრილი ჰქონდა.

– დიახაც, ვიცი! გველეშაპი გაუთხოვარია და სულ მარტოდმარტოა... ხომ თქვით, რომ გაუთხოვარია? – ჩაეკითხა რენატა სოფის. სოფიმ უხმოდ, თავის დაქნევით დაუდასტურა.

– რა შუაშია გათხოვილი და გაუთხოვარი?! – ჩაერია დე ცუნცულიო.

– იმ შუაშია, რომ... – წამოიწყო დე სუნსულიომ და უმწეოდ გადახედა რენატას, რადგან მართლაც არ იცო-

და, რა შუაში იყო, და წინადადებას ვერ ამთავრებდა. ისევ რენატამ უშველა:

– დიახ, იმ შუაშია, რომ მარტოდმარტოა და კუდის სწორს ეძებს... კუდი ხომ გრძელი აქვს? – კვლავ ჩაეკითხა სოფის და ისევ უხმო დასტური მიიღო. – აბა, როგორ გათხოვდება, თუკი ვინმეს თავი არ მოაწონა, – განაგრძობდა რენატა, – თავის მოწონება კი მარტო ჩვენნაირი ფაფუკი ბენვით შეიძლება... ჰოდა, ყელსაბურავი უნდა გაიკეთოს ჩვენგან... ჩვენც რომ მასე შიშველ-ტიტვლებს გვერბინა და თაყვანისმცემელი არავინ გვყოლოდა, შეიძლება, ჩვენც კი გავმწარებულყავით...

დარბაზი ისევ აჩოჩქოლდა: „სისულელეა“, „სად სიყვარული და სად გველემაპი“, „შეჭმა უნდა, შეჭმა უნდა“, „სიყვარული ყოვლისშემძლეა“, „თვითონ რენატა რალაზეა გაუთხოვარი?“ – მოისმოდა საერთო ხმაურში.

დე ლა მელამ წყრომის ნიშნად კბილები დააღრჭილა – „გაჩუმიდითო!“ — და სუნსულიო-ცუნცულიოს წყვილს მიაჩერდა.

ბარონ დე სუნსულიოს აზრით, გამოდიოდა, რომ რენატა მართალია და სიყვარული ყოვლისშემძლეა, მაგრამ გველემაპს მელიების შეჭმა უნდა.

ბარონი დე ცუნცულიო ამტკიცებდა, რომ რენატა ცდება და გველემაპისათვის ისევე უცხოა სიყვარულის ამამალლებელი გრძნობა, როგორც ხორციელი სიყვარული.

– თუ ხორცისადმი სიყვარული? – ჩაეკითხა თვალეზმონკურული მელათმთავარი.

– დიახ, დიახ, ხორცისადმი სიყვარული, – მყისვე დაეთანხმა ბარონი.

– მაშინ, რალაში სჭირდება ეს მელიები?

– გასართობად, მხოლოდ გასართობად, ხომ თქვენს, მონყენილიაო, – სხაპასხუპით ჩამთავრა წინადადება დე სუნსულიომ და თვალეზმონკურული მელათმთავარი დაეღრჭა.

უკუდოთუხუცესმა მელენტიმ, რომელსაც, წესის მი-

ფოქსკუჩუნი ფანი

ხედვით, ბარონების შემდეგ ერგებოდა სიტყვა, მჭახე ხმით წარმოთქვა კუდმოჭმულთა აზრი:

– თქვენო კუდუბრწყინვალესობავ! ლაპარაკი სიყვარულზე იქ, სადაც წყდება სამელიეთის ბედ-იღბალი, ჩვენი კუდების ხსოვნის შეურაცხყოფად მიგვაჩნია და მოვითხოვთ, რათა მადმუაზელ რენატამ საჯაროდ ბოდისი მოინადოს!

დე ლა მელა წამით შეცბა, მაგრამ მაინც არ დაბნეულა და შემრიგებლური გეზი აიღო:

– სინიორებო! თქვენი რაინდული წარსული გაიხსენეთ! განა თქვენ არ ებრძოდით კუდგამეტებით სევასტისა და იმ დაუნდობელ ფოქსტერიერებს – ფანის, ფანფანსა და ფანდორს? ვის შერჩა გამარჯვება?! შენ არ იყავი, მელენტი, სევასტის რომ შეატოვე კუდი, რათა რენატას დედა გადაგერჩინა?! ან შენ, შეუპოვარო მელიარეს, შენ არ გადაიკვნიტე ხმის ამოულებლად ხაფანგში მოყოლილი კუდი?! ახლა რაღა დაგემართათ?! სად გაქრა თქვენი რაინდობა?! მადმუაზელ რენატა იქნებ, მართლაც ცდება, მაგრამ მოდით, ნუ დავწამებთ მას მკრეხელობას და ნუ შევუღრენთ... შეხედეთ – რა ახალგაზრდა და რა მშვენიერი. აბა, ვინ უნდა იოცნებოს სიყვარულზე, თუ არა მან და მისმა მეგობრებმა?!... ჩვენ კი, უფროსმა თაობამ, კვლავ სახელმწიფო საქმეებზე ვიფიქროთ, – სული მოითქვა დე ლა მელამ და დასტურისათვის, რატომღაც, სოფის მიუბრუნდა, – ასე არაა, ქალბატონო სოფი?

სოფიმ ისედაც ფართოდ დაჭყეტილი თვალები კიდევ უფრო დაჭყიტა და საკმაოდ ხმამაღლა, დამარცვლით წარმოთქვა: – მე ვფიქრობ, რომ მად-მუა-ზელ რე-ნა-ტა მართალს ამბობს!

დარბაზი გაისუსა მელათმთავრის გადამწყვეტი სიტყვის მოლოდინში და ის-ის იყო, დე ლა მელამ რალაცის თქმა დააპირა, ზიტა აჩხავლდა:

– ვიდრე რამეს გადანყვეტდეთ, კუდფაფუკებო, უნდა გითხრათ, რომ ამას წინათ აქ ჩამოფრენილი იხვებისაგან გავიგონე – ვილაც ცმანვილი გველეშაპი ცხოვრობს აქედან ერთი კვირის საფრენზე, სრუტის გადაღმა ნისლიანი კუნძული რომაა, იქო... ტბაში დავინახეთ, მარტოდმარტო ცურავდაო... უზარმაზარი და საშინელი შესახედავიაო...

– ეგება გვეშველოს და ითხოვოს ეს ოჯახდაქცეული ყელსაბურავის გარეშე, – აღმოხდა დე ლა მელას.

კარისკაცები ხმას არ იღებდნენ. სუნსულიო-ცუნცულიოს უკვე აღარ ახსოვდათ, თავდაპირველად რა აზრი გამოთქვეს, და ახლა ენაზე დაღ-

ჭირათ კბილები. კუდმოჭმულეები რიგრიგობით მომნუსხავად აშტერდებოდნენ რენატას, სოფის და ზიტას. ვეტერანები დარწმუნებულები იყვნენ, რომ გრაფი აშკარად ტყუვდებოდა, და არ იცოდნენ, ღირდა კამათის თავიდან წამოწყება თუ არა.

მელაკუდებში გაშინაურებული ყვანჩალა კი არ ცხრებოდა და სხაპასხუპით გაიძახოდა: „მე ზიტა არ იცო, თუ ხუთ დღეში სამახა-

„ჯარისკაცი“

რობლო ამბავი არ ჩამოგიტანოთ! თქვენ ჯერ ნამდვილი ყვავი არ გინახავთო...”

ზიტა კიდევ რალაცის დაყოლებას აპირებდა, მაგრამ გრაფის გამოძცდელ მზერას ნაანყდა და უცებ დადუმდა.

– ქალბატონო ზიტა, თქვენ მართლა შეგიძლიათ, ხუთ დღეში ჩამოგიტანოთ ზღვისგადაღმელი სასიძოს ამბავი? – შეეკითხა დე ლა მელა ყვავს ისე, რომ თვალი არ მოუშორებია მისთვის.

ზიტამ ენაზე იკბინა – ან როგორ უნდა ეფრინა ხუთ დღეში ერთი კვირის საფრენი, ან ამდენი ხნით ვის იმედად ტოვებდა თავის ახლადგამოჩეკილ ბახალებს?.. – სოფიმ, თითქოს საფიქრალს მიუხვდაო, ყვავს გადაულაპარაკა: „ბარტყებზე ნუ ფიქრობ, ერთი ბუმბულიც არ დასცვივდებათ, საქმელსაც არ მოვაკლებო“. – ეს სიტყვები ისეთი გულდაჯერებით იყო ნათქვამი, რომ არც ერთი დედა არ შეიტანდა ეჭვს მათ სინრფელეში.

– მაშ, მშვიდობით ფრენა ვუსურვოთ ჩვენს პატარა მხსნელს! – თქვა დე ლა მელამ და ზიტასკენ გადადგა ნაბიჯი, მაგრამ ყვავი ტყვიასავით ავარდა ზევით. ეს დაუმშვიდობებელი გაფრენა საქმის გადაუდებლობით იყო ნაკარნახევი თუ უნდობლობით, არავინ იცოდა, ოღონდ

ძალზედ სასაცილო
კი იყო და მეღიები
ერთიანად ახარხარ-
დნენ... თვით სერიო-
ზულზე სერიოზული
ვეტერანებიც კი იცი-
ნოდნენ...

დე ლა მელამ შემ-
თხვევით ისარგებ-
ლა და კუდმოჭმულე-
ბის გულის მოსაგებად
პირველად სწორედ მათ
მიმართა:

ველოპანი ჰენრი

– გულგაუტეხელო რაინდებო! საომარი
გეგმა მაინც გაამზადეთ. ამასთან ერთად, თუ მოიცლით
და ახალბედა მონადირეებს ჩვენს ხელოვნურ საქათმეში
ავარჯიშებთ, დიდად მადლობელი დაგრჩებით. ახლა კი
სადილზე გეპატიჟებით ყველას, – მეზობელი დარბაზის
მიმართულებით გაიშვირა თათი დე ლა მელამ, – იმედია,
არ დამძრახავთ, მხოლოდ თაგვებით თუ გაგიმასპინძლდე-
ბით.

მეხუთე დღე იღეოდა, როდესაც სამეღიეთის გალავნის
ქონგურზე არაქათგამოცლილი ზიტა შემოჯდა. ამ ამბის
გაგონებაზე დე ლა მელამ წამით დაივინყა ჩვეული სიდარ-
ბაისლე და ერთი ნახტომით სასახლის აივანზე აღმოჩნდა.

– ფრთამალო და კეთილშობილო ყვავო! – ასძახა მან
ზიტას, – შენნაირ მაცნეს საზეიმოდ უნდა ვხვდებოდეთ
დარბაზში, მაგრამ რადგან ყველანი ეზოში ვართ, ბარემ
ახლავე გვითხარი – როგორი ამბით ჩამოფრინდი?

ზიტამ ამაყად ასწია ნისკარტი და სადღესასწაულო
კილოთი დაიჩხავლა: „სამეღიეთი გადარჩენილია!“ ერთი
წამი ან, შესაძლოა, წამის მეასედი დასჭირდა ბენვბრწყინ-
ვალეთა საზოგადოებას, გონს რომ მოსულიყო: „ვაშაა!“,

ზიტას პასალოქი

„ზიტას გაუმარჯოს!“ – დაიგრიალეს ქვევიდან მელიებმა. ქონგურზე მჯდარი ზიტა მადლობის ნიშნად წამდაუნუმ ნისკარტს ხრიდა და გრძობდა, რომ ამგვარი ბედნიერების წუთები აღარ გაუმეორდებოდა, თუნდაც კიდეც სამასი წელი ეცხოვრა...

დე ლა მელას ცივი თვალეები ამჯერად სითბოს ასხივებდნენ:

– რაინდულ ფიცს ვდებ, – აივნიდან განაცხადა მელიების გრაფმა, – რომ ამიერიდან ჩვენი ტყის ყვავები კბილ-შეუხებელნი იქნებიან სამელიეთის ყველა თაობისათვის. ახლა კი, ჩვენო ფრთამალო მხსნელო, გთხოვთ, დარბაზში შემოფრინდე და დანვრილებით მოგვიყვე ყველაფერი.

ბუ სოფი სწორედ იმ დროს დაეშვა საგრაფო ტახტთან, როდესაც მელიები უფროს-უმცროსობით ჩამომწკრივდნენ თავიანთი წინამძღოლისა და ზიტას გარშემო. ახლა ყველანი აქ იყვნენ.

ზიტა დაღლილობისაგან ძლივს სუნთქავდა, მაგრამ საყოველთაო ყურადღება ძალას უორკვეცებდა:

– დიახ, თქვენო კუდუბრწყინვალესობავ, ვნახე, – აღტაცებული კილოთი განაგრძობდა თხრობას ყვავი, – ნისლიანი დღე იყო, მაგრამ მაინც ვნახე. იქაურმა ყვავებმა მიმასწავლეს. ველაპარაკე კიდეც. თვითონ გველეშაპს ველაპარაკე... ჰენრი ჰქვია. ისიც მარტოდმარტოა, მაგრამ

ისეთი მახინჯია, რომ მაგასთან შედარებით ჩვენი კლარა მზეთუნახავი გეგონებათ (ფრეილინებმა მორცხვად ჩაინიბითეს).

– მამ, ისიც მარტოა და უარზე არაა, ცოლი შეირთოს? – სულ უფრო და უფრო განცვიფრებული ეკითხებოდა ყვავს დე ლა მელა.

– რალა თქმა უნდა! რომ იცოდეთ, როგორ გაუხარდა... თურმე ეგონა, რომ სულ მარტოა ქვეყანაზე. რაც დედ-მამა დამეხოცა, გველემაპი თვალთ აღარ მინახავსო...

– ორივე დედისერთა ყოფილა... – ჩაიკნავლა რომელი-ღაც ფრეილინამ.

– ისეა თუ ასე, მგონი გვეშველა, – შვებით ამოისუნთქა დე ლა მელამ და კვლავ ყვანჩალას მიუბრუნდა: – ყელსა-ბურავზე თუ ჰკითხე რამეო?

ზიტა, ცოტა არ იყოს, შეცბა, მაგრამ იხტიბარი არ გაიტეხა.

– რად უნდა, თქვენო კუდუბრწყინვალესობავ, ყელსა-ბურავი, როცა მთელი დღე ტბაში დაცურავს და ცოლიც ნყალში უნდა აცხოვროს? მე მხოლოდ კლარას გარეგნობა ავუნერე და აღტაცებული დარჩა. ჩქარა გაფრინდი და

აქ ჩამომიყვანეო.

დე ლა მელა შეფიქრინდა:

– ისე, მაინც კარგი იქნებოდა, რაინდის სიტყვა ჩამოგერთმია, რომ უკან არ გამოაბრუნებს სულ-მთლად შიშველ-ტიტველ პატარძალს. ვთქვათ და, ეგენი მართლა არ თხოულობენ ცოლს, რამე უცნაური თუ არ აცვია.

ყვე ხანაზმული ზიგა
შვილაძეილქმს ყვევბა
დე ლა მელას ამახას

– არაფრით არ გამოაბრუნებს. პატარძლის საქმეს კი ჩვენ მოვაგვარებთ არაუგვიანეს სვალინდელი დილისა, – რიხიანად ჩაერია ლაპარაკში სოფი.

– მაშინ, კუდფაფუკო და ბენვბრწყინვალე საზოგადოებავ, – მიმართა დარბაზს მელიათა გრაფმა, – სვალ დილამდე დავიშალოთ

და ამ კეთილშობილ ფრთოსნებს მივანდოთ ჩვენი ბედი.

სისხამ დილით სოფი და ზიტა ცხვირწინ დაუსკუპდნენ გველეშაპს. კლარას ჯერ კიდევ ეძინა. ძილში კვნესოდა, ვილაცას ეძახდა. ეტყობოდა, რალაც მძიმე სიზმარს ხედავდა. რომ გამოეღვიძა, უცებ ვერც კი გაერკვა, სად იყო, და უაზროდ მიაჩერდა შიშით ერთმანეთზე მიკრულ ბუ-ყვავს. როგორც იქნა, კლარა მიხვდა, რომ ეს უცნაური, ოთხთვალა და ორნისკარტა არსება ორი ფრინველისაგან შედგებოდა და ამათგან ერთ-ერთს იცნობდა კიდევც.

– ააა, თქვენა ხართ, – უხალისოდ მიესალმა სოფის გველეშაპი და ისე გაიზმორა, რომ ზიტა წამსვე უკან გადახტა. ეს უცნაური უკანდახევა გველეშაპმა ყვავებში მიღებულ მისალმებად ჩათვალა და საპასუხოდ მძიმედ დაუკრა თავი. სოფი, რალა თქმა უნდა, ყველაფერს მიხვდა, და ზიტა გველეშაპს წარუდგინა.

– მადმუაზელ კლარა, გთხოვთ, იცნობდეთ ჩვენს ახლო მეგობარსა და შესანიშნავ ყვავს, ზიტას, – მერე დაამატა: – ახალგაზრდა დედაა. ქალბატონ კლარას, მე მგონი, წარდგენა არც კი სჭირდება...

– მე თქვენ შორიდან გიცნობთ, უფრო სწორად, ზემოდან, – სიტყვა შეანაცვლა ზიტამ, – რომ იცოდეთ, როგორი სასიხარულო ამბავი ჩამოგიტანეთ!

კლარა გამოცოცხლდა: – რა ამბავი? საიდან? მე კი ისეთი ცუდი სიზმარი ვნახე... – აქ ისევ ბუ ჩაერია ლაპარაკში: – ცუდი სიზმარი თუ ნახეთ, ესე იგი ნამდვილად კარგ ამბავს შეიტყობთ!

– თქვენ რა, სიზმრების ამოცნობა იცით? – ჩაეკითხა კლარა.

– როგორ გითხრათ... ძალზე მიახლოებით...

– მაინც, გეთაყვა, რას უნდა ნიშნავდეს... – ნამოინყო კლარამ და უცებ ხმა ჩაუნყდა, უზარმაზარი თვალები ცრემლით აევსო, – არა, ამ სიზმარს ვერ მოვყვები...

– თქვენი ნებაა. ჩვენ კი მართლა კარგი ამბები გვაქვს, – გაამხნევა სოფიმ დადარდიანებული გველეშაპი.

კლარა მართლაც მალე დამშვიდდა და მიაჩერდა ახლა უკვე დაცალკევებულ წყვილს: – მაინც რა ამბები გაქვთო?

– ჩვენი ზიტა ზღვისგადაღმელ ქვეყანაში გადაფრინდა და იქ საქმრო აღმოგიჩინათ! ახალგაზრდა, ულამაზესი, საკუთარი ტბა აქვს, ჰენრი ჰქვია... აი, უკვე მესამე დღეა ნაპირზე ზის, არაფერს არ ჭამს და თქვენ გელოდებათ.

– მართლა? საქმრო?! – ხმა აუკანკალდა კლარას, – მელის?! რომ არ მიცნობს? ვთქვათ და, არ მოვენონე?

– რას ბრძანებთ! რაინდის სიტყვა! ჩვენს დროში ასეთი რამ ჯერ არ მომხდარა! – ეჭვმიუტანელი კილოთი განაცხადა ზიტამ და დაამატა: – პასუხს მე ვაგებ!

– როგორ აგებთ? – გულწრფელად გაიკვირვა კლარამ, რადგან მართლა ვერ წარმოედგინა, რა პასუხი უნდა მოეთხოვა ცხრა მთას იქით გადაკარგული ყვანჩალასაგან.

– დიახაც ვაგებ, – არ ცხრებოდა ზიტა, – მთელი ჩემი ღირსებით... მე თქვენი გულისათვის ხუთი დღე-ღამე ვიფრინე, შვილები დავტოვე, – ხმა აუთრთოლდა ყვავს.

კლარას გული მოუღბა და ეუხერხულა, ასე რომ ააღელვა ეს პატარა და უმწეო არსება.

– კარგი, თანახმა ვარ! მაგრამ როგორ წავიდე, როცა გზაც არ ვიცი და ყელსაბურავიც არა მაქვს?

სოფი გაშრა.

– ქალბატონო კლარა! ჩვენ ყველაფერი გავითვალის-
წინეთ. ზიტამ გზადაგზა გააფრთხილა თავისი მეგობრე-
ბი, თავდაპირველად თვითონ გაგიძღვებათ, მერე ისინი
გაგაცილებენ.

– ყელსაბურავის გარეშე მაინც არ წავალ, – თავისას
არ იშლიდა კლარა, – ისხდნენ იმ თავის ცხრაკლიტულში,
ბოლოს და ბოლოს, ხომ მოშივდებათ...

აქ ზიტამ გამოიღო თავი: მადმუაზელ! ყელსაბურავ-
ზე არც კი იფიქროთ! სერ ჰენრის რომ ვუხსენე, კინალამ
მომკლა. მელიის ბენვზე თურმე ისეთი ცემინება უტყდე-
ბა – ტბა ნაპირებიდან გადმოდის...

კლარა თვალელებში მიაჩერდა ყვავს, – ხომ არ მატყუებ-
სო? – მაგრამ ზიტამ ისე თვალდაუხამხამებლად გაუსწო-
რა მზერა, რომ მიაშიტმა კლარამ ირწმუნა, ალბათ მარ-
თლაც ვერ იტანს ის ჰენრი ბენვეულსო...

შორი მგზავრობისათვის მზადებას დიდი დრო არ
დასჭირვებია. კლარა აშკარად ღელავდა და წამდაუნუმ
სთხოვდა ყვავს, კიდევ ერთხელ შემომიფრინე ირგვლივ,
როგორ გამოვიყურებო? სოფის აღარაფერს ეკითხებო-
და, რადგან ენაჭარტალა ზიტას წამოსცდა, ბუები დღისით
ვერაფერს ვერ ხედავენო.

ის-ის იყო, სამზადისს მორჩინენ, განვიმდა კიდეც და
ყვავ-ბუ-გველესაპისაგან შემდგარი პროცესია გზას
გაუდგა. სწორედ ასეთი თანამიმდევრობით მიდიოდნენ:
წინ – სკუპ-სკუპით – ზიტა, მერე – ბაჯბაჯით – სოფი და
ბოლოს – ზლაზვნით – კლარა.

სოფის ფორთხიას რომ უყურებდა, კლარამ შესთავა-
ზა: მაინც მდელოს ბოლომდე მაცილებ და, რას წვალობ,
ზურგზე შემაჯექიო, მაგრამ ბუმ სასტიკად იუარა, პატარ-
ძალს ტვირთის ზიდვა არ შეშვენისო!

როდესაც დე ლა მელას ციხესიმაგრეს მიუახლოვდნენ,
სოფიმ პირველად ინანა, რომ დღისით ასე ცუდად ხედავ-

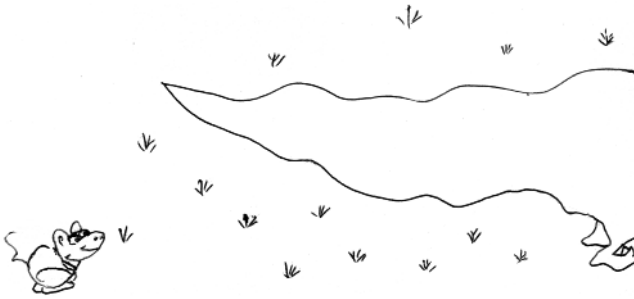
და – რალა თქმა უნდა, სამელიეთი ახლა უკლებლივ გალავანზე იქნებოდა გამოფენილი მთელი თავისი ბრწყინვალე-ბითა და სილამაზით.

სანახაობა, მართლაც, იშვიათი იყო, მაგრამ მთლად ისეთი არა, სოფის რომ წარმოედგინა: განუნული, ცნობისმოყვარეობით კიდევ უფრო ცხვირწაგრძელებული მელიები ქონგურებს შორის ჩაკვებებულებიყვნენ და გამალებით იქნევდნენ სველ კუდებს. მხოლოდ დე ლა მელა იდგა მარტოდმარტო, ქონგურსა და ქონგურს შუა და მდუმარედ დაჰყურებდა, როგორ ათავისუფლებდა გველეშაპი ჩამოსაშვებ ხიდს და ამის შემდგომ როგორ გაუდგა გზას უცნაური სამეული.

ძნელი იყო მიხვედრა, რაზე ფიქრობდა ახლა მელიათა წინამძღოლი – უხაროდა, ასე იღბლიანად რომ დამთავრდა ესოდენ სახიფათო ამბავი თუ სწყინდა, რომ ცხოვრება ისევ უბრუნდებოდა თავის ჩვეულ კალაპოტს – ქათმების პარვით, სევასტისთან და სოფლის ძაღლებთან გაუთავებელი მტრობითა და სასახლის მითქმა-მოთქმით...

წვიმდა... კლარა ნელა მიაბიჯებდა. ეშინოდა, შემთხვევით სოფისათვის ფეხი არ დაედგა. განუნული მელიების დანახვამ რატომღაც გული მოუკლა და დილანდელი

სიხარული გაუნელა. ახლა ვერც კი წარმოედგინა, რატომ დაამშვენებდა წვიმისაგან მზინავ მის სხეულს ოცდაათი მელიის გალუმპული ტყავი ან რა ყურთასმენა გაუძლებდა გალავანზე გადმომდგარი მელიების სასონარკვეთილ ღნავილს, კლარას ახლა მათ თვალწინ აჩემებული სამკაულით რომ გაეველო... „რა ბედნიერებაა, ჰენრი მელიის ბენვზე ცემინებას რომ იწყებსო“, – გაიფიქრა, ვეება, სველი თავის მოქნევით მოიცილა თვალზე მომდგარი ცრემლი და გზა განაგრძო.

ბაბთა

„ბაბთა“ რას ნიშნავს?

– „ბუსუნსულების ასოციაციის ბავშვებთან თანადგომის აქცია“.

– ეს ბუსუნსულები ვინლა არიან?!

– ბუსუნსულები როგორ არ იცი?! უსაყვარლესი არსებებია – ცოტა ეშმაკუნები, ცოტა მიამიტები. რაც მთავარია, უბოროტონი.“

ყურმოკრული საუბრიდან.

ბუსუნსულების ასოციაციის საერთო კრება ღვანლ-მოსილმა ნაგაზმა ბუსომ გახსნა.

– პატივცემულო მხეცებო! – ვინ აცალა: „თვითონ ხარ მხეცი, ჩვენ ბუსუნსულები ვართ!“

– კოლეგებო!

– ამას სადღაც სხვაგან ჰგონია თავი, ხომ გითხრეს, როგორ უნდა მოგემართო? იმის თქმა ხომ არ გინდა, რომ რომელიმე ჩვენგანი სინამდვილეში ბუსუნსულა არ არის?! – აწიკვინდა ტურა კოშმარინა.

ბუსომ ამოიოხრა და, ბედთან შერიგებულმა, თავიდან დაიწყო თავისი შესავალი სიტყვა: „ძვირფასო ბუსუნსულე-ბო! გთხოვთ, საშუალება მომცეთ ვთქვა ჩემი სათქმელი. მით უმეტეს, ის, რისი თქმაც მე მინდა, ყველა თქვენგანს ეხება.“

2001 წლის თებერვალში ეს ლიტერატურული ზღაპარი აღინიშნა პირველი პრემიით გაეროს ბავშვთა ფონდის („იუნისეფის“) მიერ გამოცხადებულ „ბავშვის უფლებათა კონვენციის“ თემაზე შექმნილ ლიტერატურულ ნაწარმოებთა კონკურსზე.

ნაგაზი ზუსო

დავინყებ ერთი აფორიზმით, რომელიც პატივცემულმა კუ ზიგლინდამ წარმოთქვა ადამიანებზე ორმოცწლიანი დაკვირვების შედეგად: „– ნეტავ როგორ გამოდის ამდენი კარგი ბავშვისგან ამდენი ცუდი ძია?!“ (ზიგლინდამ, გაამაყებულმა და ნასიამოვნებმა, რამდენზეც კი შეეძლო, თავი გამოყო თავისი ბაკნიდან).

კატა აგნესამ წაიკნავლა: – ზუსოტად ისე ხდება, ჩემო ბუსო, როგორც თქვენთან – ძალღებთან: საყვარელი ლეკვებიდან ავი ნაგაზები რომ გამოდიან!

ბუსომ ყური არ შეიბერტყა: – მოკლედ, ასეა თუ ისე, ამ „ცუდ ძიებს“ რა დღეში ვყავართ, კი ხედავთ; ნუ გეშინიათ, არც ბავშვებისთვის იკლავენ თავს (საკუთარი თუ არაა, ცხადია). სუსტი ყოველთვის დაჩაგრულია. ახლა ჩვენ დავეხმაროთ ბავშვებს და მომავალში ისინი გადაგვიხდიან სიკეთით. რა, ცუდი აზრია?!

– რითი შეგიძლია დაეხმარო, „ცუდი ძიები“ დაკბინო თუ რა?! – ცოტა არ იყოს, დამცინავად ჩაეკითხა ბუსოს იხვი ჭიჭიკო. ბუსომ სიტყვა აიტაცა და განაგრძო, – თუ საჭირო იქნება, დავკბენ კიდევ, მაგრამ, სანამ საქმე დასჯამდე და კბენამდე მივიდოდეს, ხომ უნდა ვიცოდეთ, ვის ვსჯით და რისთვის. ეს ჯერჯერობით არც ჩვენ ვიცით და არც ბავშვებმა იციან წესიერად. ჰოდა, სწორედ მაგიტომ შეგკრიბეთ.

მე რომ ვდარაჯობდი „გაეროს“ ბავშვთა ფონდს, სწორედ იმათი გამოშვებულია „ბავშვის უფლებათა კონვენცია“ – სხვათა შორის, ჩვენმა კოლეგამ და მეგობარმა შიმპან-ზუკომ ნაწილობრივად დაასურათა კიდევ. გადავხედოთ, ბავშვებსაც ვანახოთ და ავუხსნათ. თუ რამე

გაუგებარია – აგერ არაა პატივცემული ამბაკო? მაგის-
თანა გამოცდილების თავვი თუ გეგულებათ სადმე?!
ვინ გაგვინწევს უკეთეს იურიდიულ კონსულტაციას?!
რაც მაგას სასამართლოს არქივში საქმეები აქვს გადა-
ღეჭილი...

ბუსუნსულები საგრძნობლად გამოცოცხლდნენ. შიმ-
პან-ზუკომ სასწრაფოდ გაშალა დაგრაგნილი ტრანსპარ-
ანტი ზიგლინდას გამონათქვამით და თავისი ორი ნახ-
ათით – „საყვარელი ბავშვები“ და „ცუდი ძიები“.

ცოტა ხნის შემდეგ ტრანსპარანტი ხეებს შორის იყო
გაჭიმული, ნახატებიც იქვე დაამაგრეს.

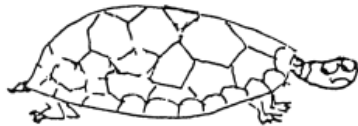
ბუსომ ამ მცირე შეყვონების შემდეგ კიდევ უფრო რიხი-
ანად განაგრძო: – ჩემი უმნიკვლო ბიოგრაფია ხომ ყველამ
იცით?!

– ვიცით, ვიცითო!... – ერთხმად უპასუხეს ბუსუნ-
სულებმა.

– აუჰ, ახლა ეს თავიდან მოჰყვება თავის ბიოგრაფიას, –
ამოიოხრა ტურა კოშმარინამ. იცოდა, რასაც ამბობდა...

– მე რომ კურკაძეების ოჯახში ვცხოვრობდი, – გადაუხ-
ვია ბუსომ თხრობის ძირითად გეზს, – ბავშვებს მთელი
დღით მიტოვებდნენ, ძიძაზე უფრო მეტად მე მენდობოდ-
ნენ, მაღაზიაშიც მგ ზავნიდნენ; მაშინ იყო, მედლებით რომ
დამაჯილდოვეს. მერე „გაეროში“ გადავედი. (“დაანინ-
აურეს“ – დააზუსტა რომელიღაც ბუსუნსულათაგანმა).
იქ რამხელა დამსახურება მქონდა, ამაზე ცალკე უნდა
მოვეყვე...

– ახლა შენ თუ კიდევ გა-
აგრძელებ მაგ თემას, გავ-
გიჟდები; მოდი რა, ძმუ-
რად, აგვიხსენი, რა უნდა
გავაკეთოთ? – სიტყვა
შეანწყვეტინა ბუსოს თუ-
თიყუშმა პაკომ.

სა ზიგლინდა

ბუსო განანყენდა: – ეს ძველბიჭური ტონი ზოოპარკში შეითვისე, თუ რა? კურკადის ბავშვები იმიტომ ვახსენე, რომ ახლა სხვა ბავშვებსაც უნდა მივხედოთ და ერთად უნდა გავაკეთოთ ეს საქმე. დაუზეპირებია – „ძმურად“, „ძმურად“. არ ვარ მე შენი ძმა...

– შენ ჩვენი პრეზიდენტი ხარ, – ცოტა არ იყოს, დაფრთხა პაკო.

– ჰოდა, თუ პრეზიდენტი ვარ და ეს ასოციაცია მაბარია, მომისმინეთ ცოტა; კარგი საქმისთვის შეგყარეთ აქ, – გახალისდა ბუსო.

ბუსუნსულებიც დამოშმინდნენ და ახლა უკვე ინტერესით უსმენდნენ, რას მოჰყვებოდა ბუსო მათი მომავალი აქციის შესახებ.

ბუსომ საქმიანი კილოთი განაგრძო: – პირველ ყოვლისა, ჩვენ უნდა გავარკვიოთ ბავშვის ცნება (როგორ ემჩნევა საერთაშორისო ორგანიზაციაში მუშაობის გამოცდილება, – ჩაილაპარაკა ინდაურმა შურთხიამ). – მაშ, ვინ არის ბავშვი?

– მაგას მე გეტყვით, – თავი გამოიდო ვირმა ლენჩომ, – უცთომელი საზომი არსებობს, – შარვლის და კაბის სიგრძე. თუ საერთოდ არაფერი არ აცვია, – ესე იგი, ჯერ სულ პატარაა – ანუ ბალდი; ტრუსებით ან სულ მოკლე კაბით თუ დარბის, – ბავშვია; შარვალს რომ ჩაიცვამს და გრძელ კაბას, ესე იგი, უკვე გაიზარდა, დიდია.

ბუსუნსულები ახმაურდნენ:

– ლენჩო! ბაბუაშენს მანონი რომ დაჰქონდა ქალაქში იმდროინდელ შთაბეჭდილებებს გვიზიარებ, თუ როგორაა შენი საქმე?! – გაეხუმრა ვირს ტაქსა ავგუსტინა: „ქალაქში ნამყოფი არა ხარ? მოსახლეობის ნახევარი, დიდინ-

პატარიანა, კაცრიან-ქალიანა, შორტების ამარა დარბის, გაარჩიე ახლა, რომელია დიდი და რომელი პატარა“. ლენ-ჩოს შერცხვა, თავი ჩაღუნა და ყურები ჩამოყარა.

– კარგი ახლა, ნუ გაანითლეთ ეს პატიოსანი ვირი, – ჩაერია ბუსო, – მე ნაგიკითხავთ ბავშვის ცნების განმარტებას: „ბავშვად ითვლება 18 წლის ასაკს მიუღწეველი პირი, თუ რომელიმე ქვეყნის კანონმდებლობა არ ითვალისწინებს

ნარწერები შესრულებულია ბუსუნსულების ასოციაციის წევრის, თვითნასწავლი მხატვრის შიმპან-ზუკოს მიერ

სრულწლოვანების მიღწევას უფრო მცირე ასაკში“.

– ამბაკო, – მიმართა ბუსომ თავგს, – ჩვენი კანონმდებლობა რას ამბობს ამის თაობაზე?!

– იმავეს, – ეჭვიმუტანელი კილოთი განაცხადა ამბაკომ.

– კი, მაგრამ, იმ შენი კურკაძეების ბოვში რომ გეიპარა 15 წლისა სახლიდან და გათხოვდა, მაშინ არ იცოდი კანონმდებლობა? – ეშმაკურად ჩაეკითხა ბუსოს კატა აგნესა.

– ჰოდა, მაგიტომაც გამამნესეს „გაეროში“, – ამოიოხრა ბუსომ, – დამეკბინა 16 წლის შტერი სასიძო, თუ რა მექნა?! მაგას კანონი ვერ უშველის, მაგას შეგონება სჭირდება. თორემ დაბადებს ეს ორი ბავშვი მესამეს, მიაგდებენ და გავარდებიან მერე აქეთ-იქით...

ახლა თქვენ გადამახვევინეთ თემას. შემდეგ მუხლსაც ნაგიკითხავთ, ეს არაა გამოსატოვებელი: „კონვენციით გათვალისწინებული უფლებები თანაბრად ეხება ყველა ბავშვს ყოველგვარი გამონაკლისის გარეშე. სახელმწიფო

ვალდებულია დაიცვას
ბავშვი დისკრიმინაციის
ნებისმიერი ფორმისაგან
და მიიღოს ყველა ზომა მისი
უფლებების დასაცავად“.

– „დისკრიმინაცია“, „კონვენ-
ცია“ – მე არ მესმის და ბავშვი რო-
გორღა გაიგებს, – აქოთქოთდა ინდაური შურთხია: „–
ვინ მიიღო ეგ რალაც კონვენცია?“ – აუხსენი ახლა ამას
ყველაფერი თავიდან, – შენუხდა ბუსო, – კარგი, ბატონო,
ახლა მისმინე ყურადღებით და დაგვიმტკიცე, რომ
ინდაურები არავის ჩამორჩებით გონებრივი მონაცემებით.
დაგიღეჭავ, მეტი რა ვქნა? ხომ გიყვარს გადაღეჭილი
ულუფები? მოკლედ, ასე: ერთ შორეულ სახელმწიფოში,
სადაც, სხვათა შორის, ინდაურები დიდ პატივისცემაში
ჰყავთ (შურთხია გაიფხორა, გაბერა ჩიჩახვი და ამაცად
მიმოიხედა ირგვლივ) ... შენ რომ გულისხმობ, ისეთ
პატივისცემაში არა, ჩემო შურთხია, მაგრამ ახლა ხასიათს
არ გაგიფუჭებ და ჩემს სათქმელს გავაგრძელებ. მოკლედ,
ამ შორეულ და დიდ სახელმწიფოში, ოკეანის გადაღმა,
არის ერთი დიდი ქალაქი...

ტყუარკომპანია

– მე, მე ვიცი, რა ქალაქზეც ამბობ – ნიუ-იორკია! –
ნაინრიპინა ამბროსის მეუღლემ, ლამზირამ.

– გეოგრაფიასაც გაუსინჯეთ კბილი, ქალბატონო
ლამზირა? – გაელიმა ბუსოს.

– არა, მამიდაჩემია ნამყოფი.

– ვიზით?

– მაშაყირებ, ბუსო ბატონო? ტრიუმით.

– აბა, მაგარი შთაბეჭდილებებით ჩამოვიდოდა. ნულარ
მანყვეტინებთ სიტყვას, თორემ დავიბენი უკვე. ჰო, იმას
ვამბობდი. ამ ნიუ-იორკში ერთი დიდი შენობაა. ამ დიდ
შენობაში კი განთავსებულია „გაერო“ – ანუ „გაერთიანებ-
ული ერების ორგანიზაცია“. ვერ გაიგებენ ბავშვები ამას?

ყველა სახელმწიფოს ჰყავს თავ-თავისი წარმომადგენელი ამ ორგანიზაციაში და, რაც კი საერთო და საჭიროებო საკითხებია მსოფლიოში, იქ იკრიბებიან და ერთად მსჯელობენ ამ საკითხების მოსაგვარებლად.

– ჩვენსავით ყოფილან, – დააყოლა კუ ზიგლინდამ.

– ჰო, დაახლოებით, მაგრამ ამით არ მთავრდება ყველაფერი. ამ „გაეროს“ კიდევ აქვს თავისი განაყოფი ორგანიზაციები, ზოგი რას მეურვეობს და ზოგიც – რას. აი, ერთ-ერთი ასეთი ორგანიზაცია, რომელიც მსოფლიოს ბავშვებს მეურვეობს, არის – „იუნისეფი“. ინგლისურ ნიგნებამდე ვეღარ მიაღწიე, ლამზირა? თორემ გვითარგმნიდი – „United Nations Children’s Fund“ ანუ – „გაერთიანებული ერების ბავშვთა ფონდი“. სხვათა შორის, ამ „იუნისეფის“ მუშაობაში ბავშვებიც მონაწილეობენ.

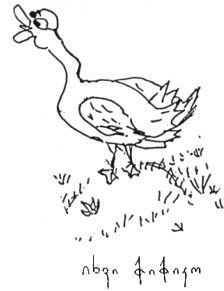
– დღეიდან უკვე ბუსუნსულებიც ვმონაწილეობთ, – ტაში შემოჰკრა შიმპან-ზუკომ, – გამოფენას ხომ მომიწყობთ ნიუ-იორკში?

– ოლონდ შენ ხატვა განაგრძე და გამოფენა ჩვენზე იყოს, – დაამშვიდა ბუსომ, – ისევ შემანყვეტინეს აზრი. რას ვამბობდი? ჰო, ეს „იუნისეფი“ ბავშვების ინტერესებს

ქვემოთ მოხატე ნებისმიერი ქვემოთ
განხილვისთვის სხვათა
იქნეს ვადავლისნი და ქვემოთ
ქუშაში იხილეს.

იცავს უკვე ნახევარ საუკუნეზე მეტია. ჰოდა, მაგათ აიღეს და ჩამონერეს, თითოეულმა სახელმწიფომ, მთავრობამ თუ მოქალაქემ რა უნდა გააკეთოს (ან რა არ უნდა გააკეთოს) იმისათვის, რომ ბავშვები საღად და წესიერად აღიზარდონ.

– კარგი ბავშვებისგან ცუდი ძიები რომ არ გამოვიდნენ არა?

– ჭიჭიკო, ნუ მანყვეტინებ. ეს ყველაფერი რომ ჩამოთვალეს, ჩამომწკრივეს, ცალ-ცალკე საკითხებად ანუ მუხლებად დაყვეს და დაარქვეს „ბავშვის უფლებათა კონვენცია“. სიტყვა „კონვენცია“ ახლა როგორღა აგისხნათ? ვთქვათ: „შეთანხმება ბავშვთა უფლებების დაცვის თაობაზე“. ჰოდა, ამ პატივცემულ „გაეროში“ (აქ მე რომ ვდარაჯობდი კი არა, იქ – „დიდ“ „გაეროში“, ნიუ-იორკში) შეიკრიბნენ ყველა ქვეყნის წარმომადგენლები, წაიკითხეს ეს „ბავშვის უფლებათა კონვენცია“, მერე კენჭისყრა ჩაატარეს და ხელის აწევით დაადასტურეს, რომ ყველაფერი, რაც აქ არის ნათქვამი, ამიერიდან ყველა სახელმწიფოსათვის სახელმძღვანელოდ უნდა იქცეს ბავშვების უფლებათა დაცვისათვის. გასაგებია?

ბუსუსუსულებმა თავის კნატუნით გამოხატეს თანხმობა – „ყველაფერი გასაგებიაო“.

ბუსო კრების წამყვანის ემხში შევიდა – შეკითხვები თუ არისო? სამმა ყვავმა – მაკო-თაკო-ლელაკომ ერთდროულად დაიჩხავლეს (ეტყობა, მოლაპარაკებულნი იყვნენ ერთმანეთში) – ჩვენნაირი ასოციაციები თუ არის სხვაგანო? ბუსომ საქმიანი კილოთი, „გაეროში“ მუშაობისას გაგონილი სიტყვების მოშველიებით, უპასუხა: ჩვენი ასოციაციის ხელმძღვანელობას არ გააჩნია ინფორმაცია იმის შესახებ, რომ მსგავსი ორგანიზაცია არსებობდეს რომელიმე ქვეყანაში. შემდგომში შესაძლოა მოგვბადონ, –

სახეობისთი ვარჯიშითაა მიიღოს ყველა
 შესაძლო ზომა დონეანთია ვაფიქსნენძელი
 უფლოებებს განხილული შესაფის.

ასე რომ, ჯერჯერობით, ძირითადად ყველაფერს მაინც უფროსები აკეთებენ, ოღონდ „ცუდი ძიები“ კი არა, – კარგი ძიები (და კარგი დეიდებიც, ცხადია).

– რას აკეთებენ მაინც, რას? – თავი გამოყო კუ ზიგლინდამ.

ბუსოს შესაძლებლობა მიეცა თავისი „ფართო განსწავლულობა“ გამოევლინებინა და მარჯვედ გამოიყენა ეს საშუალება: – ახლა მე აგიხსნით ბავშვთა უფლებების დაცვის მთელ მექანიზმს, – დაიწყო მან ზეანუელი კილოთი.

– ცოტა ნაკლებ რიხიანად რომ ილაპარაკო და უფრო გასაგებად, უკეთესი იქნება, თორემ ჩვენ თვითონ თუ ვერ გავიგეთ, ბავშვებს რაღას ავუხსნით, ბუსო ბატონო, – მოკრძალებით შენიშნა ყარყატმა წინოლამ.

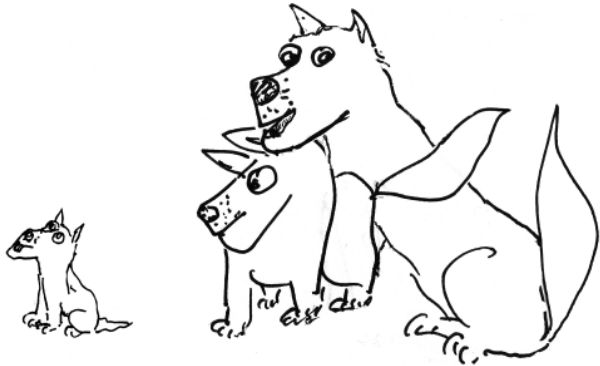
– რაა აქ გაუგებარი?! კი, ბატონო, მინიმუმამდე დავიყვან უცხოურ ტერმინთა ხმარებას.

– აჰ, არა, ამას არ ეშველება არაფერი, – ჩაილაპარაკა ზიგლინდამ, – რა ძალლი დაღუპა უცხოელების მიბადვამ...

ბუსომ ვერ გაიგონა (ან განზრახ არ გაიგონა) ეს სიტყვე-

ბი და მონდომებით დაუწყო ახსნა გარშემო მყოფთ, რა მოიმოქმედეს „კარგმა ძიებმა“ ბავშვთა დასაცავად: ჯერ ერთი, მაგათ აიღეს და, ადრე რომ ვახსენე, ის „ბავშვის უფლებათა კონვენცია“ დაგზავნეს ყველა სახელმწიფოში. ამდენი ბუსუნსულა რომ დარბის, დაფრინავს, დაბობლავს და დაცურავს გარშემო – ჩვენ ხომ იმათი წარმომადგენლები ვართ?! (ბუსუნსულებმა კვლავ უხმოდ გამოხატეს თანხმობა თავის კანტურით). ჰოდა, ქვეყნების უმრავლესობას ამგვარი საბჭოები ჰყავს არჩეული – ზოგან პარლამენტი ჰქვია, ზოგან რა, და ზოგან – რა... ჩვენნაირი საყვარელი არსებანი არა მგონია, იქ ისხდნენ, მაგრამ რაღაცას ხომ აკეთებენ?! ჰოდა, ერთ-ერთი კარგი საქმე, რომელიც მაგათ გააკეთეს, თან – მსოფლიოს თითქმის ყველა სახელმწიფოში, ის იყო, რომ თავ-თავიანთი ქვეყნებისათვის სავალდებულო გახადეს ეს „ბავშვის უფლებათა კონვენცია“. თუ რომელიმე ქვეყანაში ესა თუ ის კანონი კიდევ

სახეობრივი ვარკვევითაა შეყვანილი
 სულ უზომოებისა და იმ წინააღმდეგობის
 ყველაზე და პოლიტიკოსებს,
 რომლებსაც საკუთარ ქვეყნებში
 ახიან ქვეყნის აღმშენებლები.

უფრო უკეთ იცავს ბავშვს, ვიდრე „კონვენციის“ სათანადო მუხლი, კი, ბატონო, იმ კანონს ენიჭება უპირატესობა; თუ ამ სახელმწიფოს უნდა, რამე დაუმატოს „კონვენციას“ – ამის უფლებაც აქვს. კიდევ ამ სახელმწიფოებმა შექმნეს „ბავშვის უფლებების კომიტეტი“, რომელიც შედგება ათი, მართლა ძალიან კეთილი, კარგი და ჭკვიანი ძიისაგან (შეიძლება დეიდაც იყოს). ათივე თვალს ადევნებს, როგორ იცავენ ბავშვის უფლებებს ამა თუ იმ ქვეყანაში.

– აუჰ, დავიღალეთ, რა, – ამოიგმინა თუთიყუშმა პაკომ, – მოხსენებით გამოდიხარ, ბუსო ბატონო, „გაეროს“ სესიაზე, თუ როგორაა შენი საქმე?!

– ეს დამცინავი ტონი, ჩემო პაკო, შტერი ცისფერი თუთიყუშები რომ გყავთ სამეგობროში, იმათთან გამოგადგება. თავიდანვე ხომ გითხარით, სერიოზულ საქმეზე გიძახით-მეთქი?! გაიზრდებიან ასე უპატრონოდ ქურჩის ბიჭები და ნახავ, ერთ დღეს რომ დაგიჭერენ და გაგპუტავენ; მერე იტრაბახე – „ჩემი ცისარტყელისფერი

ყოველ ბავშვს აქვს სისოცხლოს ხეობისთვის
 სფოქება და სახელმწიფო ვიციქმულია
 სუბსიდიების მიწის სისოცხლოს მენახსენება
 და ტანსაცმელი ვანდობარება

სამოსი...“ რატომ აღარ მპასუხობ, – რა, ენა ჩაყლაპე?!...
აკვარკვალე ახლა ეგ შენი დიდრონი თვალები და იყავი...

– არა რა, ბუსო, მართლა არ გვინდა ეგ ზოგადი რალაცები, შენ ის გვითხარი, ბავშვებს თავიანთი უფლებები როგორ გავაგებინოთ, – მხარი დაუჭირა პაკოს შიმპან-ზუკომ.

– კარგი, ბატონო, კარგი, – ჩამოგითვლით ყველაფერს, – დაყაბულდა ბუსო, მაგრამ კბილი მაინც გაჰკრა შიმპანზეს: – ზოოპარკში რომ იყავით, ეს პაკო ყოველდღე გაშაყირებდა, და ახლა, ყოჩაღ შენ, რომ მაინც ესარჩლებიო.

– კი, მაგრამ, ბუსო, შენ არ ამბობდი, ნამდვილმა ბუსუნსულამ გულში წყენა არ უნდა ჩაიტოვოს და ღვარძლიანი არ უნდა იყოსო?!

– ვამბობდი, ვამბობდი, – ჩქარ-ჩქარა ჩაილაპარაკა ბუსომ, – ისე, მაინც დიდი ტუტუცი თუთიყუში კი არის და...

– კარგი, განვაგრძოთ, – კვლავინდებური სერიოზულობით მიმართა ბუსომ მსმენელებს, – ერთი ისეთი საინტერესო მუხლია, „დისკრიმინაცია“ გაგიგიათ?

ბუსუნსულებმა პირები დააფჩინეს. „დისკრიმინაცია“ რა იყო, ნამდვილად არ იცოდნენ, მაგრამ აღიარებაც არ უნდოდათ.

– ჰოდა, მე აგისხნით, რა არის „დისკრიმინაცია“. აი, შენ, ავგუსტინა! ვთქვათ, ნავიყვანეს ძაღლების გამოფენაზე და ვინმემ ჩაგიარა:

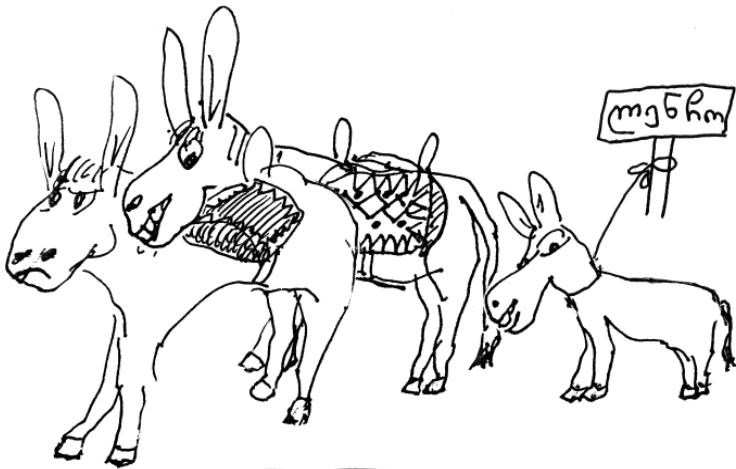
„ოოო, რა მშვენიერი ტაქსაა!“ – იტყვის; მერე ფოქსტერიერს მიეფერება; მერე – დოგს. მერე უცებ დაინახავს ქუჩის ძაღლს და – „ამას აქ რა უნდაო?!“ – წაარტყამს ფეხს. აი, ეს არის დისკრიმინაცია –

კატა ავგუსტინა

რაიმე გარეგნული ნიშნით ერთს კარგად რომ ეპყრობიან და მეორეს – ცუდად. ამ გახსენებაზე, ავგუსტინა, შენც ხომ არ გჩვევია – კარგად ჩაცმულს რომ გაატარებ და ცუდად ჩაცმულს – შეუყეფ?! – არა, ბუსო ბატონო, როგორ გეკადრება?! ჩემს ცხოვრებაში ჩაცმა-დახურვით არავინ დამიფასებია. თუ უხულიგნია ვინმეს, მაშინ კი გამიკრავს კბილი. „აი, ნამდვილი ბუსუნსულა,“ – მოუნონა ბუსომ. ავგუსტინა გაიბადრა და გრძელი ყურები მხრებზე შემოიგდო მოსასხამივით.

– ახლა, როცა უკვე ვიცით, რა არის „დისკრიმინაცია“, – განაგრძო ბუსომ, – ხომ ავუხსნით ბავშვებს, რომ არავის არა აქვს უფლება მათი დახარისხებისა რაიმე ნიშნით – კანის ფერი იქნება ეს, ჩაცმა-დახურვა, ენა, რჯული,

ქაშვს რატყუძისინუე ვახნია ყფოკუძ
 ჰქონის სხელი. ქაშვს ასეუ აქს ყფოკუძ
 შიოთს შოქოაქოძს რა, რაბუნეაყა ეს
 უქსოქუქოთა, იქნოქეს იავის შხოქოქს
 რა მათი მხინუელოძია იუს ვახეძისეო.

შეძლება, – რამდენი რამის მიხედვით ასხვავებენ ადამიანები ერთმანეთს... – ბუსოს, ცოტა არ იყოს, თვალები დაუნაღვლიანდა, – ისე ჩვენც არ ვიქცევით ზოგჯერ მაინცდამაინც მოსაწონად... მე ასე ვიზამდი, – განაგრძო ბუსომ, – იმ „კონვენციაში“ ნათქვამი რომაა, – „ბავშვის მიმართ ნებისმიერი ქმედების განხორციელებისას სრულად უნდა იქნეს გათვალისწინებული ბავშვის ინტერესებიო“, – იქვე დავუმატებდი, რომ ყველა ოჯახში, სადაც ბავშვი ჰყავთ, უნდა ჰყავდეთ აგრეთვე ერთი წესიერი, ჭკვიანი და დამჯერი ძაღლი, რომელიც ბავშვს კარგ მაგალითსაც მისცემს, კიდევ მოუვლის და კიდევ უდარაჯებს.

– კატებმა რა დავაშავეთ?! ახლა არ ამბობდი, დისკრიმინაცია დაუშვებელიაო, – აღელდა აგნესა.

სხვათაშორის ვაღიარებ, რომ ცოტა ხანია მხოლოდ ბავშვის ინტერესებში ვხედავდი, ხოლო აუცილებლობის შემთხვევაში უზრუნველყოფდი ბავშვის ინტერესებში მისივე ინტერესების დასაცემს ადრევე, სხვათაშორის, მოქალაქეობისა და ოჯახური წესრიგის ჩაღვლით.

ბუსო, ცოტა არ იყოს, დაიბნა, მაგრამ მალევე მიხვდა, – ჯობდა აგნესა დაემოშმინებინა.

– კატებიც, ცხადია, ჩემო აგნესა. კატა და ძაღლი რამ გაყო? ხომ იცი, როგორაა: „ვახსენებთ ძაღლს, – ვგულისხმობთ კატას“ და პირიქით!

დაეჭვებულმა აგნესამ ახედა ბუსოს, მაგრამ კამათში აღარ შეჰყვა. სამაგიეროდ, ბუსომ ახალი ენერგიით განაგრძო თავისი „მოხსენება“: მე რომ „გაეროში“ ვმოღვაწეობდი (ამ სიტყვებს ბუსუნსულების ერთობლივი ამოთხვრა მოჰყვა), სულ პირზე ეკერათ: „სახელმწიფო ყველა შესაძლო ზომას მიიღებს ბავშვის უფლებების განხორციელებისთვისო“. – კი, მარა, ოჯახი არა აქვთ ამ შენს ბავშვებს? – ჩაეკითხა ბუსოს იხვი ჭიჭიკო.

ძაღვს ყოველმა აქვს იცხოვროს
აღეს შობილემან ჯიარ, ვარა
იმ შემხვევებმა, როცა სუ ეს
ენიანად შეეება ძაღვს ჭეშმარიტ
იწიქისეს. ძაღვს ასევე აქვს
ყვლემა შენახისისო სხვათა
ყარა-ჯარაბა ორივე შობილემან,
ჯარა-ჯარი მაგენან აუ ორივესან
ენსაღვევებს შემხვევამი.

– რაო, ჭიჭიკო, ოჯახურ სუფრაზე მოხვედრა ხომ არ მოგენატრა, – იხუმრა ლენჩომ. წამით უხერხული სიჩუმე ჩამოვარდა. ეტყობა, ვირი ისეთ თემას შეეხო, რომლის ხსენებაც ბუსუნსულების დაუნერეელი კანონის თანახმად, აკრძალული იყო. ლენჩომ ენაზე იკბინა, ჩაჩუმდა და კვლავ ყურები ჩამოყარა.

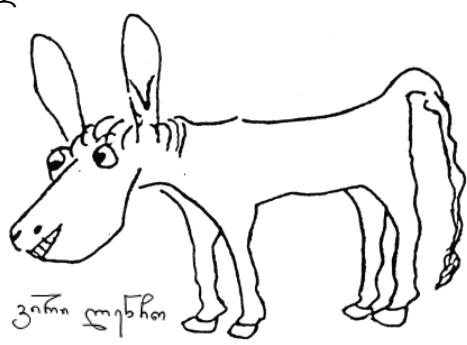
უხერხული მდგომარეობა ისევ ბუსომ განმუხტა: – სწორედ ოჯახებზე მინდა ახლა გითხრათ. ბავშვი ოჯახში რომ უნდა გაიზარდოს, თქვენც იცით და მეც; იმ ოჯახს თავისი ადათი და წესი რომა აქვს, იმასაც უნდა პატივისცემა. ყველა უწევს ამას ანგარიშს, იმ შენი სახელმწიფოს ჩათვლით. ოღონდ ახლა, თუ ოჯახში ისეთი უკუღმართი წესია, რომ ბავშვის ჯანმრთელობას ავნებს ან სულიერად დააზიანებს, მაშინ ჩვენი ამბავი ჩვენ ვიცით და, სახელმწიფო თუ სახელმწიფოა, კი უნდა უპატრონოს ასეთ ბავშვს. მშობელი იმისია, რომ გაზარდოს ბავშვი და მოუაროს. აბა თუ ანამებს და ამიშმილებს – რაის მშობელია?!

ძალი ვარ და, სამი წლის წინ ვინმეს ფეხი რომ წამოურტყამს უსამართლოდ, ის მახსოვს და სანყალ ბავშვს თავში რომ უბრახუნებ, გინდ მიზეზით და გინდ უმიზეზოდ, – ძაან არგებს?!

– შენნაირ ნაგაზს ვინ უბედავდა ფეხის წამორტყმას, ბუსო ბატონო?! – წაელაქუცა ბუსოს ავგუსტინა.

– დაბმული ვიყავი და თან ალიკაპი მეკეთა, თორემ ვანახვებდი, როგორ უნდა ფეხის წამორტყმა, – თვითკმაყოფილმა ჩაილაპარაკა ბუსომ.

– შეიძლება არც არაფერი დაგარტ-

ყან თავში და ისე მოგაყენონ წყენა, – ჩაერია ლაპარაკში ირემი ინგიშტერი. მეტიჩარა მეტყევემ ინგიშტერი რომ დამარქვა, – „ჩემს საყვარელ თანაკურსელს ერქვაო,“ – რა, ძაან პატივი მცა?! მყვირალობისას რომ დავჭრილვარ, ის რა ხანია შემეხორცდა, აღარც მახსოვს, ეს სახელი კი შემერჩა...

– კაი რა, ინგიშტერ, შენ ხმა არა გაქვს ამოსაღები, – ასლუკუნდა ვირი, – შენ ნახე, მე როგორ მომმართავენ – „ვიროოო!“, „ლენჩოოო!“ – კარგი, ვირი ვარ, ლენჩი რატომა ვარ?!

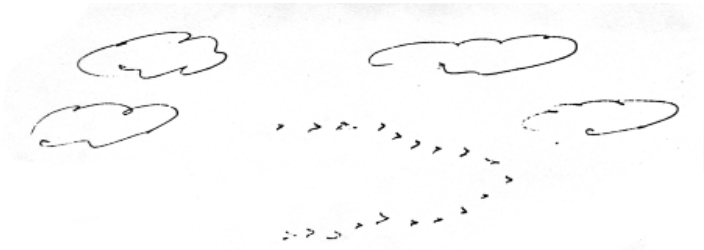
– დაგარქვეს და...

– ჰოდა, არავის უნდა ჰქონდეს უფლება, ვინმე სხვას, გინდაც შენი შვილი იყოს, შეურაცხმყოფელი სახელი დაარქვას. ჩემხელა ტვირთს რომ მიუტან სახლში, მაშინ კი დაითაფლებიან, ნუ გეშინია: „– ოო, რა მშრომელი ვირუკელაა, რა სევდიანი თვალები აქვს...“ – რატომ უნდა მქონდეს მხიარული თვალები, მართლა ვირივით თუ მამუშავებენ მთელი დღე და სახრესაც უმიზეზოდ გადაამკრავენ ხოლმე?!

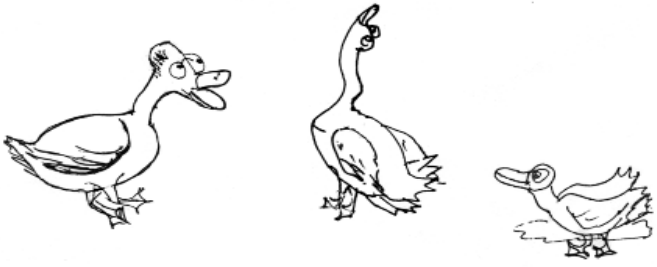
– თქვენ ბავშვების დასაცავად შეიყარეთ აქ, თუ გულის მოსაოხებლად, – გაიკვირვა ყარყატმა წინოლამ, – რა ამბავია ამდენი ვაი და ვიში?! თქვენი შემხედვარე, მალე შურთხიაც აიფხორება. რა მოხდა ისეთი?! მურთხია ხომ არ დაურქმევიათ?!

– რომ დაერქმიათ? რითია მურთხია ლენჩოზე და ინგიშტერზე უკეთესი?! – ჩაერია ტურა. მე შენ გეტყვი „იუნისეფის“ კონვენციას აუფრიალებდა ცხვირწინ და იმნამს გადაარქმევდნენ...

– მოვრჩეთ ახლა ამ სახელებზე კამათს, – როგორც იქნა, გამოფხიზლდა ბუსო, – ისე, კიდევ კარგი, კოშმარინა მარტო შენ გქვია, ტურავ ჩემო. ახლა თუ დაარქმევს ვინმე შენი ხათრით ახალდაბადებულს ამ იშვიათ სახელს, არ ვიცვი...

ქვეყნებსა და შვი შობიერებს ყველა
 აქვს დაცვონ ნებისა და სხეულები
 და დახურუნენ ივს ქვეყნაში იქნის
 უმთლიანების ან ქვეყნებსა და შობიერებს
 შობის შიხაყი ყხიოურობებს
 უნახიხუნებს შიხა.

– ვერ დაარქმევს, შენ თვითონ არა თქვი, „კონვენცია“
 უკრძალავსო. – ჰოდა, მით უკეთესი, გვეყოლება ერთად-
 ერთი კომპარინა, ერთადერთი და განუმეორებელი... –
 დაამშვიდა პაკომ.

– „დაცინვას ტურა არ მოუკლავს“, – გაგიგია ასეთი
 ანდაზა?

– კი, რაღაც მსგავსი გამიგია...

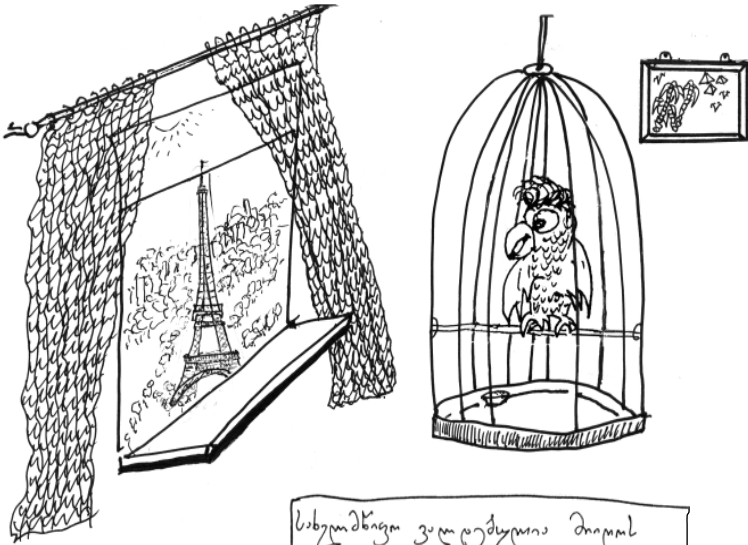
– ტურა, ტურა, ხომ ვიცხოვრებთ ძმურად?! – ნამოიწყობი იხვმა ჭიჭიკომ.

– აუჰ, ეს ეხლა ისევ ლექსად გაიკრიფა და დავიღუპეთ, – ამოიოხრა ზიგლინდამ, – რატომაა ასე გაჩუმებული ჭკვიანი გოჭი სოკრატი? რა ეტყობა ამ იხვს პოეტური ნიჭის?

პატარა, ვარდისფერი, ჭკვიანი გოჭი სოკრატი ხმას მაინც არ იღებდა და ყურადღებით უსმენდა ყურს უფროსების ლაპარაკს.

ჭიჭიკო პოეზიის ეშხში შევიდა:

იცი, შენზე ბუსუკა,

სხუამნივი ვაღაქმდეთა შიქოს
ქესამისი ატმვეთი შიქოთი ჯიანთი
ეშოძლოს ან შესაბ ნიქოდს შიქი
ქიქვის შიქოქედისი რა სმდეთიქიანი
ქიქოდს ნინაღაქე

რას ამბობენ ზურგს უკან?

ბუსომ ორი თეთრი ღოჯი გამოაჩინა: „სულაც არ მაინტერესებს, რას ამბობენ ჩემზე ზურგსუკან“. თუთიყუშმა წინდახედულად გადაინაცვლა მაღლა

ტა-სა ავესკინა

ტოტზე და იქიდან წამოიყრანტალა: „მე კი ვიცი, – „დვარნიაჟკაო“, უჯიშოაო, მარტო მამა ჰყავდა ნაგაზიო“.

– გაჩვენებ მე შენ „დვარნიაჟკას“, პაკო, თუ მოგწვდი მაგ ტოტზე!

– აკი ყველა თანასწორია და დისკრიმინაცია არ არსებობსო?! – არ ისვენებდა პაკო.

ბუსო ისევ დაიბნა, მაგრამ გამოსავალი მაღევე ნახა: „დვარნიაჟკა“ ნიშნავს „უჯიშოს“, ხომ? ახლა, მე თუ ვიტყვი, რომ ჯიშოანი ვარ, ამით რა, რომელიმე „დვარნიაჟკას“ ვჩაგრავ? უმიზეზოდ რომ ვეძგერო საჩხუბრად, მაშინ გამკიცხე, რამდენიც გინდა, მაგრამ ახლა რას ვაკეთებ ისეთს, ბუსუნსულებს რომ არ ეკადრებათ?“

თუთიყუშიც აღარ ჩაეძია ბუსოს წარმომავლობის რკვევას და ბუსუნსულებში კვლავ მშვიდობისმოყვარე განწყობილებამ დაისადგურა.

ის-ის იყო, ბუსო „კონვენციის“ მორიგი მუხლის განმარტებას აპირებდა, ჭიჭიკო კვლავ ლექსად გაიკრიფა:

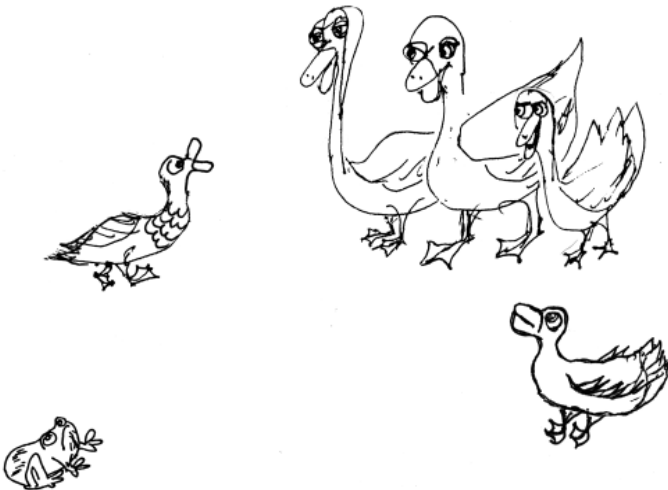
იმდენს იზამ, ბუსო,

შეგვიღონებ გულსო...

სხვებიც აყაყანდნენ – შესვენება გამოვაცხადოთო. ბუსოც დაიყოლიეს და ახლა ავგუსტინას მიადგნენ – შენ რომ იცი ისტორიები ძაღლებზე, ის მოგიყვევით. ავგუსტა ერთი პირობა კი გაიპრანჭა, – აღარ მახსოვსო, მაგრამ ვედარ გაუძალიანდა ბუსუნსულების საერთო თხოვნას და ბოლოს დათანხმდა, კარგი, ერთ ამბავს მოგიყვებით და მეტი აღარ მთხოვოთო: „ჩვენს ეზოში ერთი შეძლებული ოჯახი ცხოვრობდა – დედა, მამა, ვაჟიშვილი ლექსო და

ძალი – „ბალონკა“, სახელად ჯილდა. ამ ჯილდას გამო ჩაიხარმა მთელი ამბავი. ბედი არ გინდა?! ლექსო კლას-ში ერთ გოგოს ემეგობრება: მოსწონს, ჩუქნის რაღაც-რაღაცებს – რად გინდა?! – შენთან როგორ ვიმეგობრებ, ჩემი სახელი ჰქვია შენს ძალს და ვერ გადაგირქმევიაო! – გაიგიჟა იმან თავი. მოდის ეს ლექსო სახლში ნერვებაშლი-ლი, ხან მატყილდას ეძახის ამ ძალს, ხან – გრიზელდას. შენც არ მომიკვდე, ის ყურს არ იბერტყავს. დაუძახებს – „ჯილდაო!“ და ისიც იმ წამსვე დაუსკუპდება ცხვირწინ, ეშმაკურად იყურება იმ თავისი „ჩოლკის“ ქვემოდან და ენას უყოფს. მოკლედ, ამ ლექსომ, არც აცივა, არც აცხ-

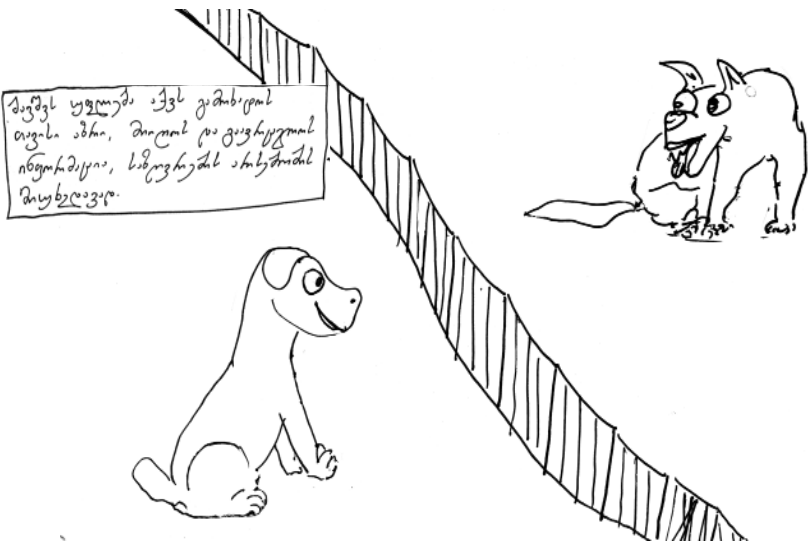
შეშვს ყფოება აქს ივი-სუფოო
 ეამოქვს ავი-ს. აში რა
 რეხელულეში ნუქსპერ
 სვიახზე, რომოთი მის ეზემა.
 ამასან, ამ რეხელულეში
 ანუარამ ყნა ეკუნოს
 ქაქმვის ჰქლით რააკმსუქლო
 ნუქსპერ სვიახის გოანუვერის.

ელა და ერთ მშვენიერ დღეს შეაჭრა ის ნაქები „ჩოლკა“ ჩვენს ჯილდას. თუ გგონიათ, იმან ხმა ამოიღო. ერთი დიდი მაგიდა ჰქონდათ სახლში, ფორებიანი სუფრით გადაფარებული.

ჰოდა, შეძვრა ჯილდა ამ მაგიდის ქვეშ და არც გამოსულა იქიდან სამი თვის განმავლობაში, სანამ ის თავისი „ჩოლკა“ არ წამოეზარდა. სტუმრებს ხომ საერთოდ არ დანახვებია. რა გინდა ახლა ქნა – პრანჭია ქალია!

პრანჭია იქით იყოს, ახლა არ გაინტერესებთ, სამაგიერო რით გადაუხადა ამ თავის ლექსოს? არ ვიცი, თავში გითხარით თუ არა, სახლში ამათთან ლაპლაპებს ყველაფერი: სკამი, დგამი, თალი, ჭალი... ჭიჭიკომ გააგრძელა – „ქმარი, ცოლი, პარკეტი – ბინა-სუპერმარკეტი!“ – დამამთავრებინე, ჭიჭიკო, მოყოლა და მერე, თუ გინდა, პოემები წაგვიკითხე, – შეევედრა ავგუსტა. – ისე, სხვათა შორის, „პარკეტი“ ზუსტად ახსენე. მართლაც პრიალებდა და ოჯახის ყველა წევრს თავ-თავისი ქერის ფლოსტები ჰქონდა. გადადგამდნენ თუ არა ნაბიჯს ზღურბლს აქეთ,

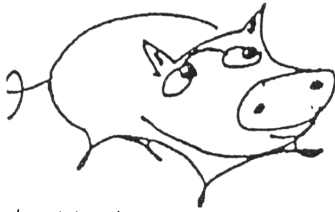
ნაყოფდნენ ფეხს თავიანთ ფლოსტებში. ჰოდა, ამ ჩვენმა შურისმაძიებელმა ჯილდამ, – მასე არ უნდაო, – ასეთი გეგმა შეიმუშავა: გადამალავს ლექსოს ფლოსტებს და, სკოლიდან რომ მოდის ბავშვი ტალახიანი ფეხსაცმლით, დააბოტებს გაპრიალებულ ბინაში აქეთ-იქით თავისი ფლოსტების ძებნაში. მოდიან შინ მშობლები, ნახავენ დასვრილ იატაკს და გატყევენ ბავშვს. ვინ დაუჯერებს ახლა, რომ ძალღმა გადაუმალა ფლოსტები. ჰოდა, მეორდება ეს უბედურება ყოველ წვიმიან დღეს...

– „კონვენცია“ რომ კრძალავს ბავშვის ცემას? – ჩაერია ზიგლინდა.

– კი, ჩემო ზიგლინდა, მაგრამ ან ეს კონვენცია არ ნაუკითხავთ ლექსოს მშობლებს, ან შეუგნებლები იყვნენ,

სახელმწიფო ვალდებულია ააფიქსოს სკეს
 შავშვის ყფლებს, სარეპრობტოს აზნოს,
 სინდისის რა რელოიის დავისყოფა,
 უშობლემს შხრიდან შესაბამისი
 ხელმძღვანელითის გაივალსწინებია.

ჭკვიანი გოჭი სოკრატე

მოკლედ, კი ტყიპავდნენ და...

– რითი დამთავრდა ეს ამბავი? – დაინტერესდა ბუსო.

– რითი და ბოლოს და ბოლოს ჩაავლეს ამ საზიზღარ ძაღლს და ახლა ის გატყიპეს.

– ძაღლის გატყევა არაა რაიმე კონვენციით აკრძალული? – პირველად მთელი ამ ხნის განმავლობაში ამოიღო ხმა ჭკვიანმა გოჭმა სოკრატმა.

– დაგვცინი, ჩემო სოკრატ, ხომ? – მწარედ ჩაელიმა ბუსოს,

– განვაგრძო ახლა ჩვენი „კონვენციის“ კითხვა, თუ კიდევ რამე ზღაპრების მოსმენა გსურთ?

– რიჩის გეფიცები, თუ ერთი სიტყვა მაინც მომეგონოს მთელ ამ ისტორიაში, – გაცხარდა ავგუსტინა.

– შედაგოგიურადაა გაუმართლებელი. აბა, რა მაგალითს აძლევს ეგ შენი ისტორია ან ბავშვს, ან ძაღლს?! – თქვა ბუსომ.

– რა მაგალითს აძლევს, არ ვიცი, მაგრამ ასე იყო და რა ვქნა?!

– მე თუ მკითხავ, ძალიანაც ჭკუის სასწავლებელი ამბავი იყო, – წამოყო თავი იხვმა ჭიჭიკომ, – ახლა ავგუსტას ვედარაფერს ვათქმევინებთ და ისევ ბუსო მოგვიყვებს, რა წერია მაგის ნაქებ „კონვენციაში“.

ბუსოს თავპატიჟი არ გაუდვია, ეშმაკურად იკითხა: „დავბრუნდეთ კურკაძეების ოჯახში?“ ბუსუნსულებმა ერთხმად შესძახეს: „დავბრუნდეთ, დავბრუნდეთო!“.

– ცოტა-ცოტა ჭორაობა ყველას გიყვართ, ვიცი, – წაიხუმრა ბუსომ და დაუმატა, – მე რაც კურკაძეებთან იმ ორი ბლარტის დაცოლქმრებისას სიმწარე ვნახე, გახსენებაც

კი არ მინდა, მაგრამ რა? დამალავ და, სხვა უარესს გააკეთებს, ასე, წვეთ-წვეთად, ეგებ შევავნებინოთ რამე ამ ბავშვებს, და, ჩვენში რომ ვთქვათ, დიდებსაც...

– მოყევი რა, ბუსო, რა ამბავი დატრიალდა კურკაძეებთან, – არ ეშვებოდნენ ნაგაზს ცნობისმოყვარე ბუსუნსულები. – ცოდვის კითხვაა: დედა გიჟს ჰგავს, მამა ისედაც ურევს და ახლა, მოგეცა ლხენა – კი აქვს მიზეზი... მოკლედ – საგიჟეთია: „ეს რა გვიყო, ლაფში ამოგვსვარა, ჩვენი სახელი, ოჯახის ღირსება, კურკაძეების გვარი...“ მე ხომ პირდაპირ პირველ დამნაშავედ გამომაცხადეს: „შენ რომ ნამდვილი ნაგაზი ყოფილიყავი, ის ცხვირმოუხოცელი აქ ფეხს ვერ შემოდგამდაო“ და ა.შ. არ ამომიღია ხმა, რას დაუმტკიცებ ახლა მაგათ... იმ გაპარულებზე არც კი ფიქრობენ – სად არიან, რა ელით, რას მოიმოქმედებენ?.. მეზობლები რას იტყვიან, ის ანუხებთ...

როგორც გული მიგრძნობდა, ისე მოხდა ყველაფერი: ცხრა თვის თავზე – ბავშვი, ბატკანივით გოგო; წლინახევრის თავზე – მდურვა და დაცილება; ორი წლის თავზე – კურკაძე-ტურკაძეთა სამოქალაქო ომი! დაიწყო,

მაცვს უფლებს აქვს უხვად სხვა
აქაზანებს, დააფუძნოს ასოციაცია
ან გახდეს ამა ის იმ ყვევ არსებული
ასოციაციის წევრი.

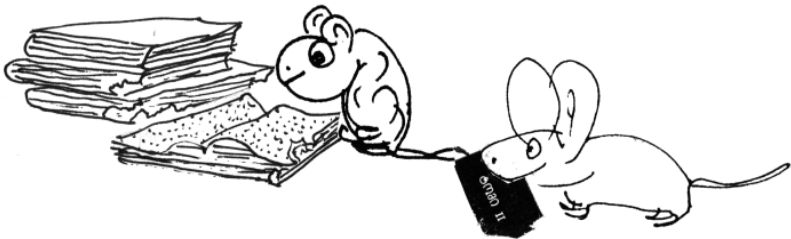
მაგრამ რა დაინყო: ბავშვი ჰყავთ ამათ, დედასთან, ცხადია, კურკაძეებთან. ტურკაძეებს არ ანახვებენ: მაგ „ქურის ბიჭს“ ცუდი ზეგავლენა ექნებაო. მოიპარავენ ისინი შვილიშვილს საბავშვო ბაღიდან – დაადგება თავზე ეს ჩემი პატრონი პოლიციის თანხლებით, წამოიყვანენ ბავშვს უკანვე. არის ერთი წენვა და გლეჯა. ამ ბავშვის გულში რა ხდება, არავის აინტერესებს. შემდგომ ამბებს, უკვე „გაეროში“ რომ ვმუშაობდი, ყურმოკვრით ვიგებდი ჩვენი ეზოს ძაღლებისგან: მოაწყვეს ეგ შენი სიძე – ტურკაძე მშობლებმა უცხოეთის რომელიღაც კოლეჯში. ის იქიდან აგიყვებს ამ თავის ცოლ-ყოფილს, ფოტოებს უგზავნის – აი, ჩემი აგარაკი, აი ჩემი მანქანა, აი, ჩემი მეგობრებიო... მოკლედ, ხომ დაისაჯეო!... ქალი რის ქალია?! – ჩავალ და, მტრის ჯინაზე, შეეურიგდებო! მშობლები არ უშვებენ – თან უკვე უფლებაც არა აქვთ, – ამასობაში სრულწლოვანი გახდა... მოკლედ, ამ ჩვენმა სალომემ, დაჰკრა ფეხი და გავარდა უცხოეთში. შეატოვა ბავშვი მშობლებს. „ალარც

ქაღმუხს უფლებას აქვს დასაყურო
 იყოლ წინაჲსი და ოჯახური
 ცხოვრებას, სიხარულსა და
 ხელმეფებთაგანის ანკონსაწინაჲსისა
 საი დაუბლოებას უფლებასა
 ვანბრისაჲსაჲსა ივიანე ბუჩიან
 ყვანონო ჩინკის, მისი ორისსა
 და ხელმეფაჲსი ყვანონი ხუყოფესაგან.

გაბედო უკან ჩამოსვლაო!“ – შეუთვალეს. „უფროსი“ ბავშვები ცოტა ხნით, ეტყობა, მართლაც შერიგდნენ. რას აკეთებენ ამ უცხოეთში, არავინ იცის. რამდენიმე წელი იქიდან ჩამიჩუმი არ ისმოდა... შარშან ჩამოდის ეს ჩვენი, ახლა უკვე სხვაზე გათხოვილი სალომე. თურმე მალულად პატარის გაყვანა უნდა საზღვარგარეთ. ამ ბავშვს რა უნდა, ისევ არავინ ეკითხება. ბებია და ბაბუა ეუბნებიან – ჩვენ ვართ შენი მშობლებიო. ეს სალომე ჩუმ-ჩუმად გადანახულ ფოტოებს ანახევებს: „მე ვარ დედაშენიო, მამა ბუამ შეჭამაო“... ამ სანყალმა პატარამ წერა ისწავლა თუ არა, თურმე რაღაც დღიურებს წერს თავისთვის, ჰგონია, არავინ ნაიკითხავს. შენც არ მომიკვდე, ყველაფერს ბაბუა და ბებია უსინჯავენ: რამე წერილი ხომ არ მიიღო, დღიურში რა უწერია, ჯიბეში რა უდევს... აგნესა, შენს პატრონებთან ერთად სერიალებს რომ უყურებ ტელევიზორით, ამისთანას ვერ ნახავ: ამას წინათ ტურკაძეებს გამოუხშიათ სკოლიდან ბავშვი, მოუ-

სახეობივით არა უმხუნველყო
 ჭაღვიძისაჲს ეჩვენებო და
 საჩიარმოხისი ხუარუძია
 ვაჩუქებულა იწესმეყისა
 და მისკუძს მსხვერპლს.

ნათლავთ და სახელი გადა-
ურქმევიათ. თან თურმე ყველას
ეუბნებიან: „უკვე დაემჩნა კურ-
კაძეების ცუდი ზეგავლენა და
დროზე უნდა ვუშველოთ“.
სკოლაში არ უშვებენ, ხატვის
წრე ჰქონიათ ბავშვებს, – არც იქ;
ამ ბავშვის კანონიერი მეურვეები
ჩვენ ვართო, – და არ იკარებენ არა-
ვის. ძალად მეურვეობა არ გამიგია მე.

ინჰაყრო მყრახია

– მე მგონი, ჩვენს სასამართლოში იყო მაგ საქმე
განსახილველად, – წაინრიპინა თავგმა ამბაკომ. – ისე
კი, არ მახსოვს, რით დამთავრდა. ბოლო გვერდი ჩემამდე
დაუღრღნია ვილაცას.

– მიანდე ახლა ამათ სასამართლო არქივი, – ჩაილაპარა-
კა ყარყატმა წინოლამ, – ამ ქალაღდს მაინც რა გაჭმევს,
ამბაკო, არ გადამრიო, ამდენი ჭიაღუაა გარშემო, ბაყაყი,
ხოჭო...

– სხვათა შორის, ამბაკო წიგნების მოყვარულია, –
გამოესარჩლა მეუღლეს ლამზირა, – ჩვენხელა ბიბლიოთე-
კა არავის აქვს ბუსუნსულეთში. ეს თქვენი პატივცემუ-
ლი აგნესა სერიალებს რომ უყურებდა, ჩვენ ტომეულებს
ვკითხულობდით.

– ერთი ბუსუნსულეებში არ ირიცხებოდეთ, მე კი
ვიცი, რას ვიზამდი სერიალების ყურების მაგივრად, –
ჩაილაპარაკა აგნესამ და ტუჩებზე მოისო ვარდისფერი
ენა...

– არავითარი კონფლიქტები, – ჩაერია ბუსო, – თქვენ-
ლა მაკლიხართ, ვერ ხედავთ, რა საგიჟეთია გარშემო. ჩვენ
იქით უნდა მივცეთ სხვებს მეგობრული თანაცხოვრების
მაგალითი.

ლამზირა თავისას არ იმლიდა: „რა არის ცუდი სერი-
ალების ყურებაში, გონებრივი მონაცემები თუ არა გაქვს

ნიგნების საკითხავად, უყურე ამ სერიალებს და იყავი...”

– მე შენ გაჩვენებ გონებრივ მონაცემებსო! – გამოსცრა გაცეცხლებულმა აგნესამ და დააცხრა ცოლ-ქმარს. ატყდა ერთი ვაი და ვიში. ვინ ვის აშველებდა და ვინ ვის ეჩხუბებოდა, ვერ გაიგებდი. ყველაზე უფრო საცოდავად ჭკვიანი გოჭი სოკრატი ჭყვიტინებდა. ის-ის იყო, ბუსომ ქეროში-ჩავლებული აგნესა გამოათრია საერთო ზედახორიდან, რომ ჭყვიტინი შეწყდა და გოჭმა ფეხები გაფშკა.

– ვაიმევე! – ისტერიულად წამოიკივლა შურთხიამ. ყვავების ტრიომაც არ დააყოვნა და თაკო-მაკო-ლელაკოს ჩხავილმა ერთიანად გააყრუა იქაურობა. იხვი ჭიჭიკო მიუახლოვდა ფეხებგაფშეკილ გოჭს, მზერა ცას მიაპყრო და მორიგი „შედევი“ წარმოთქვა:

- ო, რა უდროოდ დაიღუპა გოჭი სოკრატი,
- პირი ქებული და ნამდვილი არისტოკრატი.
- ბუსომ, რომელიც ამ ხნის განმავლობაში გაუნძრევ-

შშშშშშე უჩიბოლოჯე ავეჭნ ქასუბს
ქავშვის აღბრტაზე რა ამ მხნიე -სანი
სახელბზიელ მხარტაქერიი სრესა
სანიგეშლომენენ. სახელბზიელ
ვოლქეშულია ყოველგვარი რახმარქა
აღმოსუჩინოს. შშშშშშეს ქავშვის
აღბრტაში.

ელ გოჭს აკვირდებოდა, გახარებულმა წამოიძახა, – ცოცხალია, ცოცხალი, ეტყობა, გული ნაუვიდა შიშისაგან, გაკანრულია ცოტათი. აგნესამ თუ მოსდო კლანჭი შემთხვევითო. ყარყატმა წინოლამ სიმღერა წამოიწყო: „ცოცხალი ვარ, ცოცხალი...“, მაგრამ არავინ აჰყვა და მალევე ჩაჩუმდა. ამასობაში გოჭმა თვალები დაჭყიტა და, დაჭყიტა თუ არა, გულისწამლები ჭყვიტინი მორთო: „– ვაიმე დედაა, ვაიმეეე... ვინ გამჩხაპნააა, ჩემი ვარდისფერი კანიიი...“ ბუსუნსულები გაოგნებულები უყურებდნენ ჭკვიანი გოჭი სოკრატის ასეთ ფერისცვალებას. „ეტყობა, არ უნდა გაგვეკანრა“, – ჩაილაპარაკა სიტყვაძუნწმა ირემმა ინგიშტერმა, რომელიც თავს ადგა სასონარკვეთილ გოჭს. გოჭი სულ მთლად გაგიჟდა: „რქები მომაშორე, რქები! ბუსომ ამილოკოს ჭრილობაა! ინფექცია არ შემვიდევს, დებილი ირემი არ დამანახოთ, კატა ამორიცხეთ ბუსუნსულების რიგებიდან...“

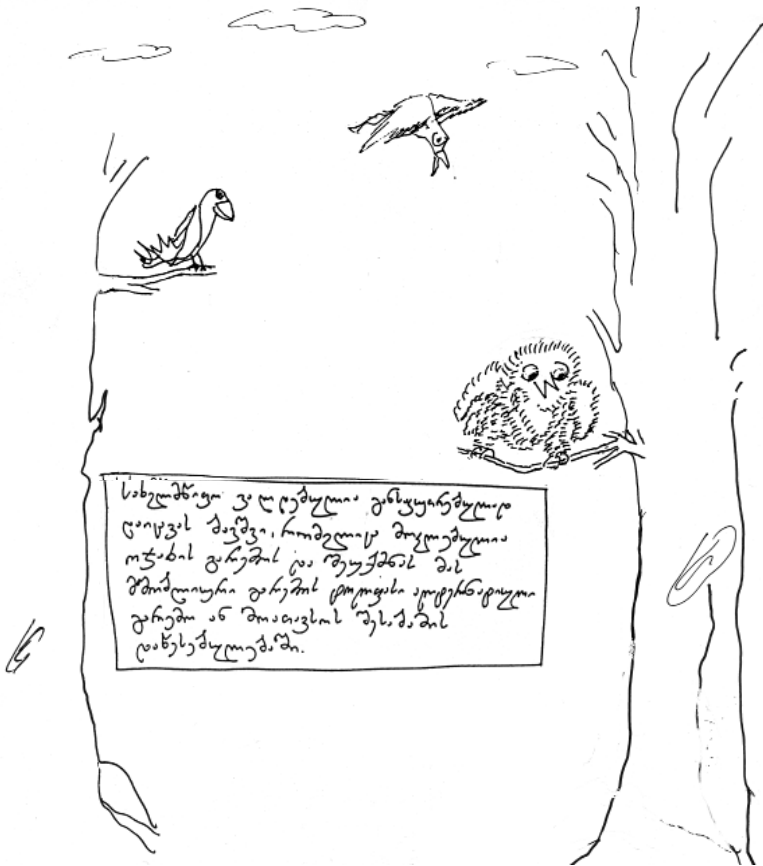
კარგა ხანს მოუნდნენ ბუსუნსულები ჭკვიანი გოჭის დამშვიდებას... განსაკუთრებულ გულმოდგინებას უმიზეზოდ გალანძლული ინგიშტერი იჩენდა: „ჯერ პატარაა, ცოდვააო...“ დარცხვენილი აგნესა მოშორებით იდგა

სხეობით ცოცხალია დაივსა ჰაჭუ
 შობილქს, ცნონენა მუხუვეძსა
 და ჰაჭუზე მზარულა სხე ჩინს
 მხრიან ნუქსეჩი სხის ძაოიომის
 და სხეზე მუქუვისეან და ჰუქმანს
 მესამის სოკრატისა ჩრეჩაბძა
 ძაოიომის აჯვეთისა და კამაროქმუკა
 მცურნოლოძს მზნით.

და აბურძგნულ ბენვს ივარცხნიდა. სხვებიც ნელ-ნელა დაშოშმინდნენ.

ჭიჭიკომ დრო იხელთა და ისევ ბუსუნსულების შუაგულში ჩადგა – ყურადღების ცენტრში თუ არ იყო, ვერ ითმენდა: „კიდევ ერთი ლექსი მაქვს მაგის თაობაზეო, – ნამოიწყო – „არ მომკვდარა, მხოლოდ სძინავს...“. აქ კი უკვე ავგუსტინას უმტყუნა ნერვებმა: „შენ ვის აშაყირებო?!“ – ბუსო ბატონო, სხვის ლექსებს თავისად ასაღებს, მართლა ლენჩები ვგონივართო, – თუხთუხებდა

ავგუსტა, – ნაკითხი თავგები და პოეზიის შემფასებელი გოჭი რატომ დუმანო?! ბუსომ – „ხდება ხოლმეო!...“

თავგების აცახცახებული წყვილი კი ერთმანეთს მიჰკვროდა და ელდანაცემებს, სიკვდილსგადარჩენილებს, საერთოდ არ ესმოდათ, რა ხდებოდა გარშემო. ჭკვიანი გოჭი სოკრატის მხოლოდ იმ თავის განაჩხაპნს მისჩერებოდა და ბუსოს, რომელიც ერთგულად ულოკავდა „იარას“, წამდაუნუმ ეკითხებოდა – „ენა სტერილური ხომ გაქვსო? ინფექცია ხომ არ შემივა ჭრილობაშიო, „შრამი“ ხომ არ დამემჩნევაო?“ ბუსო ამშვიდებდა: „ვაჟაი ნაიარევი სჯობიაო!“, მაგრამ ეტყობოდა, რომ ეს ფოლკლორული შეგონებანი დიდს ვერაფერს შველიდნენ სასონარკვეთილ გოჭს.

სალ-სალამათი, მჭყვივანა გოჭის შემყურე ბუსუნსულების თავყრილობა, გაბუტული კატის, თავგების დაზაფრული წყვილისა და გულჩვილი ირმის გარდა, ერთობ გამხიარულდა: „ჭკვიანი გოჭი სოკრატი არც ისე ჭკვიანი ყოფილაო“ – ხითხითებდნენ ჩუმ-ჩუმად. ბოლოს, როცა ჭკვიანი გოჭი სოკრატის მეტ-ნაკლებად დამშვიდდა და ბუსუნსულებში „სამოქალაქო ომის“ განახლების საშიშროებამაც ჩაიარა, ბუსომ კვლავ შეახსენა მეგობრებს მათი თავშეყრის მიზანი.

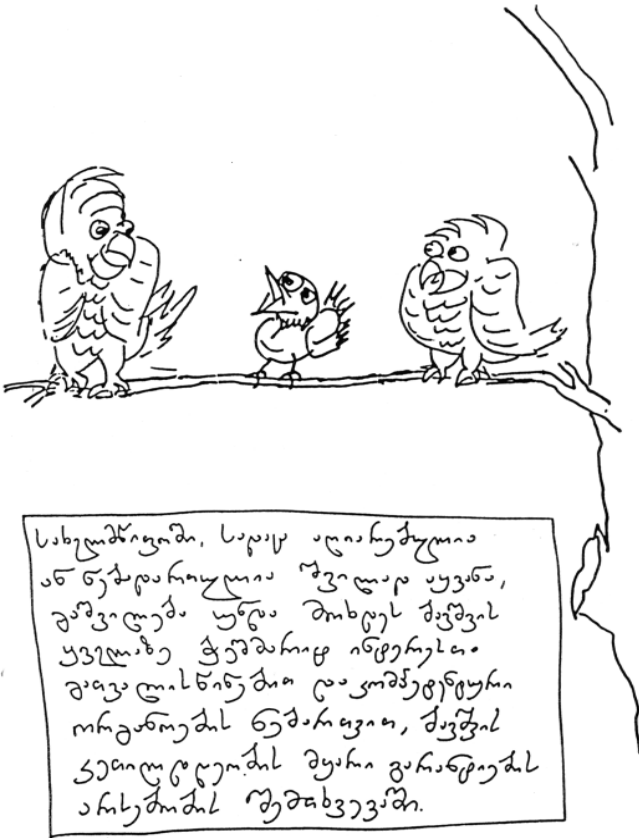
ყარყატი წინოლა ბუსოს ჩაეკითხა: – ბუსო, ამ გახსენებაზე, ბურკაძეების ისტორიას რომ მოგვიყევი, შენი მოგონილია თუ მართალიაო?

ირემი ინგოშვილი

ბუსო ლამის გადაირია, – „ამას როგორ მკადრებო?! – ეგ ამბავი ჩვენს უბანში ყველა ძაღლმა და მამაძაღლმა იცისო. ბუსუნსულებში საერთოდ არ მოდის ტყუილის თქმა და მარტო თაკო-მაკო-ლელაკო კადრულობენ ამას ხანდახანო“. ნეტა არ ეთქვა!

ისეთი ჩხავილი ატყდა, გეგონებოდათ, ქვეყანა დაიქცაო. ამ დროს – რა? სულ სამი ყვავი ჩხაოდა. ოლონდ, ადრე თუ შეხმატკბილებულები იყვნენ, ახლა ცალ-ცალკე ჩხაოდნენ. ცალკეული სიტყვების გარჩევა ასე

თუ ისე შეიძლებოდა:

„პროვოკაცია“,
„დისკრიმინაცია“,
„დისკრედიტაცია“ და
„რეპუტაცია“.

იხვი ქი-
ქიკო პირდაფრენილი შეჰყურებდა ყვავების ტრიოს და თავისთვის იმეორებდა: „ვა, რა განათლებული ყვავები ყოფილანო“. მერე გულმა ისევ პოეზიისაკენ გაუნია და ახალი ექსპრომტით გამოეხმაურა ამ პატარა გაუგებრობას:

რა არის ეს, ბუსო?!

ყვავებს უკლავ გულსო.

ბუსო მიხვდა, რომ ყვავებთან უტაქტოდ მოიქცა და შეცდომის გამოსასწორებლად პატარა ეშმაკობას მიმართა: „რა შუაში არიან თავო-მაკო-ლელაკო. მაგათი სახელები შემთხვევით წამომცდა, სინამდვილეში კაჭკაჭ ინგას ვგულისხმობდიო“. გულში გაიფიქრა, „ამ ინგას რომ შევხვდები, მერე მოვიგონებ რამეს თავის გასამართლებელსო“. ყვავთა ტრიომ უმალ შეწყვიტა ჩხავილი და, ვითომ არც არაფერი მომხდარაო, გვერდიგვერდმიკრული გაშეშდა ტოტზე.

ბუსომ მომენტით ისარგებლა და საზოგადოებას მიმართა: „რაიმე კითხვები ხომ არ გექნებათო?“ ამჯერად ყველაზე აქტიური შურთხია აღმოჩნდა. ისევ ბურკაძეების ისტორიას უტრიალებდა: „ვთქვათ და საერთოდ არ ჰყოლოდა ამ ბავშვს მეურვეები, მაშინ რა მოხდებოდაო?“. ბუსომ დალაგებით აუხსნა, რომ ასეთ შემთხვევაში ბავშვის მზრუნველობას სახელმწიფო კისრულობს ან, შესაძლოა, ვინმემ იშვილოს კიდევცო.

შურთხიამ ვიშვიში ატეხა: „რატომ არ გაუხმა ფეხი იმ სალომეს, უცხოეთში რომ წაეთრია და ეს ანგელოზივით ბავშვი დატოვაო...“. ბუსო ამოშმინებდა: „კარგი, ახლა, შურთხია, ნუ გადაირიე, უარესიც ხდებაო“. შურთხია

მთლად გაგიჟდა: „უარესი რაღა უნდა მოხდესო?!“. – რაო და, – ახლად დაბადებული ბავშვიც მიუგდია დედას და არასრულფასოვანზედაც უთქვია უარიო, – ამოიხრა ბუსომ, – მე რომ „კონვენციაზე“ გიყვებით, მაგასაც ითვალისწინებს, რომ, უპატრონო თუა ბავშვი, ან ლტოლვილი, ან რაიმე ხინჯის გამო განსაკუთრებულ მოვლა-პატრონობას საჭიროებს და ამ დროს ახლობლები არ ჩანან, მზრუნველობა სახელმწიფომ უნდა იტვირთოსო.

– მერე და, მართლა უვლის, ბუსო, სახელმწიფო ასეთ ბავშვებს? – ათრთოლებული ხმით ჩაეკითხა ბუსოს ირემი ინგიშტერი. ბუსომაც, ნირნამხდარმა, რაღაც ჩანყვეტილი ხმით უპასუხა: „სახელმწიფოს გააჩნია, ჩემო ინგიშტერ. აწყობილი, მდიდარი და ნორმალური სახელმწიფო უპატრონო ბავშვსაც ნორმალურ პირობებში აცხოვრებს, თუმცაღა დედ-მამის მაგივრობას მაინც ვერ გაუწევს; ნელშიგაუმართავ და ღარიბ სახელმწიფოში კი, მოგეხსენება, დიდიც დამშეულია და ბავშვიც“.

– ისე, მაინც, თუნდაც ღარიბი სახელმწიფო იყოს,

სახელმწიფომ ენსაყარაძელი შვანჯელია
 და მზრუნველია უნდა ვაყნოს ღვინჯელ
 და ღვინჯელის სტატუსის მიღებას
 მოსყრნე ბავშვებს.

რალაც ვალდებულებას რომ აიღებს თავის თავზე, უკვე კარგიაო, – დაასკვნა თავგემა ამბაკომ.

– შენ უკეთ მოგეხსენებაო, – ამოიხვნეშა ბუსომ. – ერთი კია, ამ ბავშვებს რომ მიუგდებენ, ზოგი სახელმწიფოს და ზოგიც – უცნობ ოჯახს, უკანასკნელი ძალღი ვიყო, თუ ჩემიანებში ასეთი რამე გამეგოსო...

– მერე ამ უპატრონო ბავშვებიდან რამდენი გზასაცდენილი გამოვაო, – ისევ დაინყო ვიშვიში შურთხიამ. ზიგლინდა, როგორც გამოცდილი პირი, შეეპასუხა: „მარტო უპატრონობით რომ იყვნენ ბავშვები გზასაცდენილნი, მაგას კიდევ ეშველებოდა რამე. აი, ვისაც პატრონი ჰყავს, უმსგავსობას სჩადის, ის პატრონი კი მუდამ ხელს აფარებს, – ეს კიდევ უფრო საშიშიაო“.

– მაგ გახსენებაზე, ბუსო, ბავშვმა რალაც თუ დააშავა სერიოზული, როგორ ისჯებო, – დაინტერესდა შიმპან-

ზუკო. ბუსომ, – ეგ ჩემზე უკეთ ამბაკოს ეცოდინებაო.

ამბაკომ ორი პატარა, გიშრისმაგვარი თვალი გააპა-
რა აგნესასაკენ, – ახლოს ხომ არ ზისო, – და უღვაშების
ცმაცუნით, მარცვალ-მარცვალ, ამოდერლა ყველაფერი,
რაც კი იცოდა ამ საკითხის გარშემო: „ბავშვს, რომელმაც
კანონი დაარღვია, – დაიწყო მან წრიპინა ხმით, – უფლე-
ბა აქვს მოექცნენ იმგვარად, რომ ხელი შეეწყოს მისი
ღირსების გრძნობის გაძლიერებას, გათვალისწინებული
იქნეს ბავშვის ასაკი და მის მიმართ განხორციელებული
ნებისმიერი ქმედება მიმართული იყოს საზოგადოებაში
მისი ინტეგრირებისაკენ. ბავშვს უფლება აქვს ისარგებ-
ლოს მთელი რიგი გარანტიებით, ასევე სამართლებრივი
და სხვა სახის დახმარებით დაცვის დროს. არასრულწ-
ლოვანებთან მიმართებაში შეძლებისამებრ თავიდან უნდა
იქნეს აცილებული სასამართლო განხილვა და თავისუფ-

მაიყუნი ჭიჭიან-ჭყუო

ფლების აღმკვეთ ღონისძიებათა განხორციელება“.

ბუსომ თვალები ჭყიტა, – საიდან ამოიკითხე ეს ყველაფერიო? ახლა ამბაკოს ჯერი მიდგა განცვიფრებულ-ლიყო: – „არ გადამრიო, ბუსო, შენ თვითონ არ მათხოვე ის შენი „კონვენცია“, იურისტი თავი ხარ, წაიკითხე, შეისწავლე, მაგრამ, გაფიცებ, კბილი არ შეახოო!..“

ბუსოს, ცოტა არ იყოს, შერცხვა თავისი გულმავიწყობისა. თან ისიც იფიქრა – ამგვარ გულმავიწყობას ამბაკო უთუოდ უპატივცემულობაში ჩამომართმევსო და ხაზგასმული მონინებით გადაუხადა მადლობა ისედაც ტრავმირებულ „იურისტს“.

ჭიჭიკომ, თითქოს ბუსოს გულში იჯდაო, წამსვე საქე-ბარი ოდა უძღვნა იურისპრუდენციაში განაფულ თავგს:

ასეთი პიროვნებებით
ბუსუნსულეთი ამაყოფს,
ტან-მცირევ, გულით დევგმირო,
ვეფხვო და ლომო ამბაკო!

ამბაკომ შეიფერა ეს ქება-დიდება და იქვე ჩაცუცქულ ლამზირას ამაყად გადახედა – აი, რამხელა პიროვნების ცოლი ხარო! პაკომ ჩუმად, თავისთვის, ჭიჭიკოს სახოტბო

ლექსის დასასრულს მიუერთმა: „ტვინი წაიღო ამან ხომ...“, მაგრამ ხმამაღლა კი სულ სხვა ტექსტი წარმოთქვა: „ასეთ მშვენიერ ლექსებს რომ წერს ჩვენი ჭიჭიკო, ვუშუამდგომლოთ ახლა ყველამ და, ბუსუნსულეთის წამყვანი პოეტების სია რომ აქვს შედგენილი ჭკვიან გოჭ სოკრატის (“სოკრატის“ კი არა, „სოკრატს“, – გაუსწორა ბუსომ), გადაანაცვლოს მესამე ადგილიდან პირველზე“.

ჭიჭიკო გაიბადრა, სოკრატი კი დიპლომატიურად ხმას არ იღებდა და ბუსოს სეფე-სიტყვას ელოდა. ბუსომ, ცოტა არ იყოს, იმედი გაუცრუვა: „სოკრატ, არ გამაგიჟო, მართლა ნომრავ პოეტებს, თუ გიგონებენო?“

– მართლა ნომრავს, ბუსო ბატონო, – აყაყანდა შურთხია, – შენ წესიერად არ მესალმებიო, – და მეხუთედან მეცამეტე ადგილზე გადამიყვანა!

– კარგი, შურთხია, რა მოხდა ასეთი, – დაანყნარა ბუსომ ინდაური, – მაგასთან სახლში გოჭებს რომ ნომრავდნენ, ის

ძაღვს უფლება აქვს ისწავლოს
სოციალური უზრუნველყოფის
ყველა სფეროში, სოციალური
რამდენიმე სახელი.

ახსოვს და ... საერთოში ხომ არაა ცუდი გოჭი?..

– „საერთოში“ რაა და „გაეროში“, არ ვიცი, მაგრამ ჩვენ კი მოგვსპო ამ თავისი ქულები ნერთ და... – არ ცხრებოდა შურთხია.

– გადამრევს ეს ინდაური, – გაცხარდა ბუსო, – შენც ნუ უყურებ მაგის ქულებს და წერე ის შენი ლექსები. აგერ, ხომ ხედავ, ჭიჭიკო საათში ხუთ ლექსს წერს.

– ჭიჭიკო სწორედ მაგის გატუტუცებულია, – ჩაერია კატა აგნესა, – „ბუსუნსულეთის ამომავალი მზეო!..“ – უჭყიპინებს ყურში და აქეზებს, – „ერთი პოემა შენზეაო!“

– რა გინდა, ნეკროლოგი ხომ დაუნერა, – წაიხუმრა პაკომ.

ჭკვიან გოჭს სოკრატს ფერფური მისდიოდა – ხან წითლდებოდა, ხან ფითრდებოდა და მთლად თეთრი იყო, ხან ისევ ვარდისფერი ხდებოდა.

– კარგი ახლა გოჭი, დაიბრუნე ვარდისფერი პერიოდი

ყველა მშვენიერს აქვს უფლება
უზრუნველყოფილი იყოს ცხოვრება
ისეთი დონი, რომელიც ასევე ცუდია
შისი დიზასტრის, უნდა შივი, სყოფილი,
მნიშვნელოვანი ან სოციალური
ვარდისფერისაა.

და დამშვიდდი, – დაუყვავა ბუსომ. გოჭმა გამომცდელად ახედა, ხომ არ მაშაყირებსო? მაგრამ ბუსოს მიამიტიმა გამოხედვამ დაამშვიდა.

ჭიჭიკო საერთოდ არ ჩარეულა ამ დისკუსიაში, – თითქოს მას არც ეხებოდა არაფერი. ბოლოს, წინ წარდგა და წარმოთქვა:

პოეზიის ნარ-ეკლიან გზაზე
ლალი ფრთები შურით შეგვიბოჭეს...
წავალთ! ანი ვერც იხვს წახავთ ასეთს
და ვერც ლექსის დამფასებელ გოჭებს!

– ეჰე, ამათ ხუმრობა ისევ ბუტიაობაში გადაჰყავთო, – გაიფიქრა ბუსომ და სცადა მათი თავშეყრის მიზეზს მიბრუნებოდა: „ბავშვების დაცვა ნუ დაგვაკინწყებთ!“.

საერთო სჯა-ბაასის განახლება არც ისე იოლი აღმო-

შავზე აქვს ყველაზე პირის
ვანაოტა, რა სხვაშნის ვაჭოტყუო
ამ ყველაზე რეკომენდაციას
უბრუნდეთოც ყველა რა
საკლავოთო განუბნა ვანაოტა,
სამყრო ვანაოტა სხვასხვა
ფორმის რა, შესაქოქოთა
ვაჭოტისხნა, უბოტის
ვანაოტის ყველა შავზესავე
ხელმისწვლათა.

ჩნდა. ქვეიანი გოჭი სოკ-
რატი კუთხეში მიმჯდარი-
ყო, თავის ნაკანრს ჩასც-
ქეროდა და ხმას არ იღებ-
და; გაფხორილი ინდაუ-
რი შურთხია ნერვიულად
ინიწკნიდა ფრთებს და
რალაც გაუგებარ, უმისა-
მართო საყვედურებს ბუტ-
ბუტებდა; ჭიჭიკო აფორიაქებული დააბოტებდა აქეთ-
იქით; თავგების ნყვილიც ფიქრებით სადღაც შორს იყო
ნასული...

ბუსომ ნაცადი ხერხი იხმარა: „კურკაძეების სიძე რა-
ტომ დაიჭირეს უცხოეთში არ გაინტერესებთო?“ ცნობის-
მოყვარე ბუსუნსულეებმა ყურები ცქციტეს.

– გინდ დაიჯერეთ, გინდ არა, – სტიუარდესამ სიგა-
რეტი ჩააქრობინა თვითმფრინავის სალონში და, რომ
მიბრუნდა, – ამან უჩქმიტა. სად უჩქმიტა, ნულარ დავა-
ზუსტებთ.

– დიდი ამბავი, ის სტიუარდესა ვითომ ზედ ბუზს არ
ისვამს?! – გამოცოცხლდა შურთხია.

დიდი ამბავია თუ პატარა, იმათ უთხარი. აეროპორტში
პოლიცია კი დახვდა და „ვირის აბანოში“ უკრეს თავი შენს
სიძე-ბატონს.

– ვის აბანოში? – ჩაეკითხა ლენჩო.

– არა, ლენჩო, შენ აქ არაფერ შუაში ხარ, – დაამშვიდა
ბუსომ, – ძველი გამოთქმაა ასეთი – ციხეს ნიშნავს.

– ისე კი, ჩემო ძვირფასო, რაც უფრო ანყობილია ქვეყა-
ნა, მით უფრო დაცულია შენი ღირსება. აბა მიდი და ანამე
ძალდი ყველას თვალწინ ისეთ ქვეყანაში, სადაც კანო-
ნი კანონობს, ნახავ, სადაც გიკრავენ თავს, განაცხადა
ავგუსტინამ და ისედაც ნალვლიანი სახე კიდევ უფრო
დაუნალვლიანდა.

– ჩვენთან ვინმე ღვთისნიერი თუ დაგიცავს, თორემ ვის
სცხებლა შენთვის, – წაიკნავლა აგნესამ, – მე რომ კუდიტ
დაკიდებული კატები მყავს ნანახი...

– იმ კატების ჩამომკიდებელს მიენია მაგათი ცოდვა, –
ინივლა შურთხიამ.

– შურთხია! არ უშველის შენი წივილ-კივილი მაგ საქ-
მეს, დამიჯერე, – მიუბრუნდა ანერვიულებულ ინდაურს
შიმპან-ზუკო, – ხომ ხედავ, ერთი „კონვენცია“ ვერ
ჩავიკითხეთ ბოლომდე, შენ კი გინდა, ქვეყანა ერთ დღეში
შეცვალო?!“

– არ შემძლია ამ ბოროტების ყურება, არ შემძლია!... –
არ ცხრებოდა შურთხია. შიმპან-ზუკომ ახლა თავისი
ზოოპარკისდროინდელი გამოცდილება მოიშველია: „არა
შურთხია, მართლა ყველა ბოროტი კი არ არის. მოდიოდ-
ნენ, აინტერესებდათ, ბანანები მოჰქონდათ. ერთი-ორი
თუ იკადრებდა რამეს უგვანს – ანთებულ სიგარეტს შემო-
აგდებდა, ვთქვათ...“

– სკოლაში რატომ არ ასწავლიან არაფრს, სკოლაში?! –
სრულიად მოულოდნელად შეუერთდა შურთხიას ტურა
კომმარინა.

ბუსომ, ცოტა არ იყოს, ნირნამხდარმა, ძველებური შემართების გარეშე, დაიწყო ახსნა-განმარტება: „სკოლა, ქალბატონო კომმარინა, სწორედ იმ ჩვენი „კონვენციის“ თანახმად, უფასო და სავალდებულო დანაყოფით განათლება იძლევა. ზოგ ქვეყანაში – საშუალო განათლებასაც, მაგრამ „სიკეთის სწავლება“ არსად, არც ერთ სკოლაში არაა შემოღებული. თავისთავად, ყველა საგანმა და ყველა მასწავლებელმა უნდა შთაუწერგოს ეს ბავშვს“.

– კაი, რა, ბუსო, ეს ყველაფერი ახლა შენ შენით მოიფიქრე თუ „კონვენციაში“ ამოიკითხე? – ეშმაკურად ჩაეკითხა ბუსოს ზიგლინდა. ბუსომ დაიმორცხვა, თავი ჩალუნა და ისე ამოიბუტბუტა: „კონვენციაში წერიად“.

– რაღას გვანვალე, პირდაპირ ნაგვიკითხე ის შენი „კონვენცია“ და უფრო ნათელი არ გახდება, რას და როგორ ვაპირებთო, – როგორც იქნა, თავისი სიტყვა შეანია საერთო კრებას ყარყატმა წინოლამ.

– თქვენი სიტყვა ჩემთვის კანონიად, – ბუსომ, – მაგრამ ჩემი შენიშვნები მაინც უნდა გავაკეთოო.

მანაკოა ბიძარყო სწავლო?
 ბავშვის მიხედვით, მის ნიჭს,
 უნებრივად და ფიზიკური
 შესაძლებლობის შესაძლებლობა
 განვიხილავს.

ახლა ამბაკოც აწრიპინდა, – ის მუხლი წაუკითხე, ბუსო ბატონო, სადაც ნათქვამია, რომ სკოლაში ბავშვების ღირსება არ უნდა შეილახოსო. „სიამოვნებით“, – ბუსომ და გამოთქმით დაიწყო: „მონაწილე სახელმწიფოები ყველა აუცილებელ ზომას მიმართავენ, რათა უზრუნველყონ სასკოლო დისციპლინის დაცვა იმ მეთოდებით, რომლებიც ბავშვის ადამიანური ღირსების პატივისცემასა და წინამდებარე კონვენციას ეფუძნება“.

ამ სიტყვებზე ჭკვიანი გოჭი სოკრათი გამოცოცხლდა:

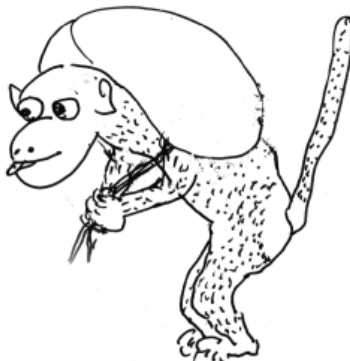
ბავშვებს აქვს უფლება სარგებლობდნენ თავისუფალი ძროხით, აქვს განკურნების, თამაშის, ვაკუუმური კონსტრუქციის მონაწილეობის უფლება.

„ჩვენ, ერთი ასოციაციის წევრები, არ ვუფრთხილდებით ერთმანეთის ღირსებას და კლასში ოცდაათი ბავშვი რომ აჭყიბინდება, მასწავლებელმა რაღა ქნასო?“

– ჭყიპინი, სოკრატის ჭირიმე, აქ რომ გავიგონე, ისეთი, არც ერთ სკოლაში არ გამიგონიაო, – შენიშნა კატა აგნესამ სრულიად უწყინარი კილოთი. ჭკვიანი გოჭი სოკრატი შეცბა და ისევ დადუმდა. – კარგი, რა, აგნესა, – განყრა ბუსო, – ძლივს ალაპარაკდა გოჭი და მყისვე ჩააჩუმე, სინდისი არ გაქვსო?..

ახლა კამათი არ წამომინწყოთ აქ ისევ, არ გადამრიოთო, – პაკომ, – ნულარ ვანყვეტინებთ ბუსოს, მართლა საინტერესო რაღაცას გვიკითხავდა. ოღონდ, ბუსო, ერთ

ძაღვს უფლება აქვს გაყურო იყო
ისეთი სამუშაოს შესრულებისათვის,
რომელიც შეიძლება სწორი ადამიანის
მისი ჯანმრთელობისათვის, ხელს უშუალოდ
ძაღვს უნათლებს ბულებში, სუჩიო,
ვანჯ-იარებში.

რამეს ვიტყვი, სანამ განაგრძობდე ამ შენი „კონვენციის“ კითხვას: შიმპან-ზუკო დამეთანხმება, ზოოპარკში თითო-ოროლა ბავშვი ანთებულ სიგარეტს რომ შემოგვიგდებდა, სულ ისე მგონია, ან მშობლებისაგან იყვნენ განანამები, ან სკოლაში ამცირებდნენ, ან კიდევ რაღაც ისეთი მიზეზით იყვნენ დათრგუნულნი, რომ ჩვენზე იყრიდნენ ჯავრს...

– რა ვიცი, შეიძლება მასეც იყოსო, – ბუსომ. – ისე, მაგ სიგარეტის გახსენებაზე – „შეკეთებულსაც“ ხომ არ განოდებდნენო?!

– „შეკეთებული“ შენ საიდანღა იციო?! – ერთდროულად განცვიფრდნენ პაკო და შიმპან-ზუკო.

– როგორ არ ვიცი, ჩემი ალალი ბიძაშვილი, ჯონი სწორედ მაგ განხრით მუშაობს, რაც მაგას ნარკოტიკებისათვის მიუგნია... ორდენი ეკუთვნისო, – ბუსომ. – სხვათა

შორის, იმ ჩვენს „კონვენციაში“ ისიც წერია, რომ ბავშვები ყველანაირად უნდა დავიცვათ ამ უბედურებისაგანო.

– რაც მე ეგ ნაგავი ურნაში მაქვს გადაყრილი, იმდენი წელი სიცოცხლე მეო! – წამოიჩხავლა ყვავმა ლელაკომ. ზოოპარკის მონარკომანო მნახველებისაგან მათ ჟარგონში გათვითცნობიერებულმა პაკომ: „სამასი „ჩეკი“ გადაუგდიაო!“ – ხუმრობა იქით იყოსო, – ბუსომ, – ისე კი, რომ დავფიქრდეთ, მარტო იმ ერთ ჩემს ბიძაშვილს რამდენი ადამიანი ჰყავს გადარჩენილიო.

– კი, მაგრამ, ის, ვისაც მაგ შენმა ჯონიმ ვერ უშველა და მანაც ყნოსავს ან ეწევა რალაც უბედურებას, ან, კიდევ უარესი, იჩხირავს, იმას რალა ეშველებო? – ჩაეკითხა ბუსოს გულკეთილი ირემი ინგიშტერი.

– რა გინდა, ინგიშტერ, გული გაგიხეთქო?! ავადმყოფი, ჩამომხმარი უფროსის ყურებაა ძნელი და, ბავშვი რომ ცელოფანის პარკს თავზე წამოიმხობს, რალაც შხამიან ნებოს ისუნთქავს და ყოველი შეხვედრისას ხედავ – ჩლუნგდება და თვალეები აღარ უციმციმებს, – როგორი საყურებელია?!

– ვერაფერს შველიან, ბუსო?!

– ერთს მშობელი უშველის, მეორეს – მეგობარი, მესამე თვითონ მიხვდება, რაც ელის და გონს მოეგება, მაგრამ ზოგი ისე ავადდება, რომ ძალიან ძნელი მოსარჩენია. მერე უკვე ისევ სახელმწიფომ უნდა იკისროს ამ ავადმყოფ ბავშვზე ზრუნვა... მარტო ასეთ ავადმყოფზე კი არა, წესით და კანონით – ყველა ავადმყოფ ბავშვს ან ისეთს, დაბადებიდან რაიმე ფიზიკური ნაკლი რომ აქვს და განსაკუთრებულ ზრუნვას საჭიროებს – გარდა მშობლებისა, სახელმწიფოც უნდა ჰპატრონობდეს.

– ჩვენ, ჩვენ რა შეგვიძ-

ლია? – კვლავ არ ეშვებოდა ბუსოს გულჩვილი ირემი.

– ინგიშტერ, „ზოთერაპია“ გაგივია? ამ „კონვენციაში“ არ არის ნახსენები, მაგრამ „გაეროში“ რომ ვმუშაობდი, იქ ჰყვებოდნენ. იცი, ეს რა არის? როცა ცხოველი კურნავს ადამიანს. იმაზე აღარაფერს ვამბობ, რომელიმე ჩემს ნათესავ ძაღლს ბრმა რომ დაჰყავს ქუჩაში, ან პატრონის ბიჭს გამოესარჩლება, ვინმე თუ ჩაგრავს, ან ლენჩო პატარა მეზობელს სახლში ტვირთს მიატანინებს. აი, აგნესა ავილოთ მაგალითად: რაც ასოციაციაში შემოვიდა, მოგესხენებოდა, თაგვებს აღარ იჭერს. რაღას მიკეთებსო? ხომ იტყვის ვინმე. ამ დროს კი, იმ „ვინმეს“ გული თუ აქვს დამძიმებული, ჩაისვამს აგნესას კალთაში, ეფერება და ნელ-ნელა გადაუვლის ის ცუდი განწყობილება... გამიგე?

აგნესამ თავმდაბლად განაცხადა, – ეს მარტო მე არ მეხებაო! ზოგი ზიგლინდას ცქერით განიმუხტება, ზოგიც შენ შეგავლებს თვალს, ინგიშტერო, და მერე მთელი დღე იტრაბახებს – ირემი ვნახეო... ვის რა შველის...

სახეობრივ ვალტურთა დაიქვას ჰაჰში
სქესობრივ აქსელუტაქისეან და
სქესობრივ სქესობრივ უვლა ფორმისეან,
ჩრისტიტუტისა და პორნოგრაფიის ჩანაკლით.

- ნეტავ, ერთი ვიცოდე, თაკო-მაკო-ლელაკო ვიღას შველიანო? - ჩაილაპარაკა წინოლამ.

ბუსო ყვავებს გამოესარჩლა: „წინოლ! შენ რომ იცოდე, ამათ ისეთი კეთილშობილი საქმეები აქვთ გაკეთებული, აქ რომ მოვყვე, არც კი დამიჯერებთ“.

- მაინც ასეთი რა საქმეებიაო?

სახეობრივს მოვალეთა ბიროს ყველა
ასულილებლი ზიმა, რათა იფიან იქნეს
ასულილებლი ჰეშეხის მოცაყმა, ჰეშეხია,
ვაჭრომა და მათი ვონცრამარა.

– მოყვეო? – მიუბრუნდა ყვავებს ბუსო.

– რა ვიცი, თუ გინდა მოჰყევიო, – მიუგო თავკომ „სამეულის“ სახელით.

– რადგან თანხმობა მივიღე, მოყვეები, რა მოხდაო, – ბუსომ: „ამისთანა ჭო... გათვითცნობიერებული ყვავები (ბუსუნსულები მიხვდნენ, რომ „ჭორიკანაო“ – უნდოდა ეთქვა, მაგრამ დროზე იკბინა ენაზე) ცხოვრებაში არ მინახავს. გარდა ამისა, არაჩვეულებრივი გუმანი აქვთ. საკმარისია, ბავშვს რამე საფრთხე ელოდეს, ისეთ ჩხავილს ატეხენ, რომ ძალაუნებურად დააფიქრებენ კაცს: „აქ რალაცაშია საქმეო...“

ემმაკმა თუთიყუშმა შიმპან-ზუკოს გადაულაპარაკა: „ეს ყველაფერი ბუსომ ახლა, სახელდახელოდ მოიგონა, განანყენებულ ყვავებს რომ ასიამოვნოსო“. შიმპან-ზუკო

არცერთი ქვეში ან შეიძლება იყოს
ჩაშტის, სასოფი ბონტროშის ან სასტულის
შხვეჩაქლი, უჯანონო ტყვეების ან
თავისუფლების აღკვეთის ობიექტი.
არც სივლილით გასტა, არც მყობივი
წაფიბრობა, რომელიც ან ივანოსნაშ
უანთავისუფლებს უხსატეპლო მას,
ან შეიძლება შეაფარდოს 18 წლამდე
ასავის პირთა მერ ჩუენოც განამყოფებს.

არ დაეთანხმა: „რა, არაფერი გაგიგია ყვავების წინათ-გრძნობაზეო?!“ მოკლედ, ვერ შეთანხმდნენ.

უეცრად შურთხიას წივილი გაისმა: „გოოჭიი! სად არის ჩვენი გოოჭიი! ის არ დაუბრუნდეს თავის ბუნაგს, ვინც ახლა მაგას ახრამუნებს! ვაიმე, ჩვენი საყვარელი ჭკვიანი გოოჭიი!“ მართლაც, ბუსუნსულეებმა რომ მიმოიხედეს, გოჭი არსად ჩანდა.

– აი, ახალი საფიქრალიო, – ბუსომ, მაგრამ შურთხიას წივილ — კივილს მაინც არ აპყვა: „შურთხია, შენ რა დაამხეცე ეს წინასწარი დატირებებიო?!“ შურთხია გაკაპასებული პასუხობდა: „მხეცი შენა ხარ, მე კეთილშობილი ფრთოსანი ვარ და ჩემი გულჩვილობის გამო ვიჩაგრებიო...“ – რა უგავს ახლა ამას დაჩაგრულისო? – ჩაილაპარაკა ბუსომ, მაგრამ აღარ შეჰყვა ინდაურთან კამათს. – ისე, მართლა სადაა ახლა ეს ჩვენი ჭკვიანი გოჭიო? ჭიჭიკოს შურთხიას მხარე ეჭირა: „აქაური მგელი ასოციაციაში რომ არ შემოიყვანე, ახლა აიღებს და შეგიჭამს იმ შენს ჭკვიან გოჭსო“.

– არაო, – ბუსომ, – მაგან პლანუნა და მუკო დაიფიცა: „ოღონდ შენ ბუსუნსულეებში ჩამრიცხე და ასოციაციის წევრს როგორ შეეჭამო!“

– ეს პლანუნა და მუკო ვინლა არიანო? – დაინტერესდა ლენჩო.

– მაგი მე ვიციო, – ინგიშტერმა, – ორი ისეთი აბზარი ლეკვი ჰყავს, აკლებული აქვთ იქაურობაო.

ამასობაში ჭიჭიკო კვლავ მოსაუბრეთა შუაში გაეჩხირა და ყელი ისე მოიღერა, ცხადი იყო, ლექსის თქმა ეწადა:

ველარ გაუძლო გოჭის გულმა დაცინვას თქვენსას,
თვალცრემლიანმა მიაშურა მან უღრანს ტყესა,
შეაჭმევინა თავი ძალად მშიერსა მგელსა,
ველარ უშველის ან მას თქვენი გლოვა და კვნესა...

შურთხია ასლუკუნდა. ბუსო, პირიქით, – ხუმრობის ხასიათზე დადგა: რა გინდა ახლა ამით თქვა, ჭიჭიკო, თავი მოვაკვლევინეთ გოჭს? ესე იგი, მიადგა მგელს ტყეში და

რა უთხრა: „მიირთვი, მტარვალო, თავი ჩემი!“, „გთხოვთ შემახრამუნოთ!“ თუ „შემეჭამე, შემახრამუნე, აღარ ვუყვარვარ არვისა...“ ჰა, როგორ გგონია?

ჭიჭიკომ გმირული პოზა მიიღო – მკერდი წინ, ნიკაპი მაღლა, – და ზეანეული ტონით განაცხადა: „დიახ! ჭვიანი გოჭი სოკრატი თქვენი მსხვერპლია, მტარვალეზო!“ ბუსო ისევ მხიარულ ხასიათზე იყო: „შეაგნებინეთ ვინმემ ამ ჩვენს იხვ-პოეტს, პატარა გაკანრულზე რომ ქვეყანა დააქცია, ის გოჭი თავს არ მოიკლავდა სულელური წყენის გამო“.

ჭიჭიკო თავისას არ იშლიდა: „გოჭს მორალური ტრავმა მიაყენეთ და სიცოცხლე აღარ უნდაო!“ პასუხად ბუსომ სრულიად სერიოზულად განაცხადა: „პოეტებთან ლაპარაკი შეუძლებელიაო!“

სიტყვა დამთავრებული არც ჰქონდა, რომ ისევ შურთხიამ იკივლა, ოღონდ ამჯერად სიხარულით და მოულოდნელობით: „გოჭი დაგვიბრუნდა! ცოცხალია! შიმპანზიკოც დაბრუნდა!“

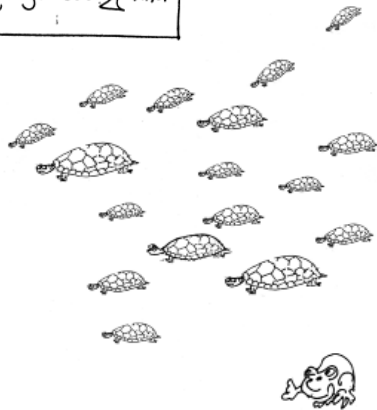
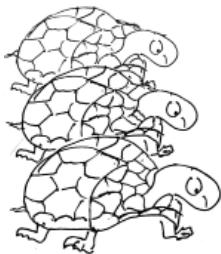
ლენჩომ გაიკვირვა, – შიმპან-ზუკო განა აქ არ იყო?! – დიახაც, არ იყო, – ბუსომ, – და, მე მგონი, ჩემ გარდა არავის შეუნიშნავს ესო. შიმპან-ზუკო განანყენდა: „ერთადერთი დიპლომირებული ასოციაციის წევრი გყავართ და ჩემი გაუჩინარება როგორ ვერ შენიშნეთო?“ – დიპლომი რაღა შუაშიაო? – ბუსომ, – ისე, მაინც რა დიპლომი გაქვსო? – ნახატებში მივიღეო, – განაცხადა განანყენებულმა შიმპან-ზუკომ, – რაში გაინტერესებთ, თუკი ვერც მამჩნევთ, თქვენთან ვარ თუ არაო. – შურთხიას წივილ-კივილმა დააბნია ყველა, თორემ შენისთანა გამოჩენილი მაიმუნის გაუჩინარებას როგორ ვერ შევნიშნავდითო, – დაამშვიდა ბუსომ. – ისე, სხვათა შორის, გამოფენის ლაურეატების დიპლომები მე და ავგუსტინიასაც გვაქვს და, გარდა მაგისა, ფასიანი სასწავლებელი რომ დავამთავრე, ის თუ იციო? – ვიცი, ვიციო, – ჩაილაპარაკა ნირნამხდარმა მაიმუნმა და

სალაპარაკო თემა შეცვალა: „თუ იცით, რატომ გავიპარეთ მე და ჭკვიანი გოჭი სოკრაციო?“

საერთო გნიასი შეწყდა და ცნობისმოყვარე ბუსუნსულები შიმპან-ზუკოსა და გოჭს მიაჩერდნენ. ჭკვიანი გოჭი გაბუსუნებული იჯდა და ხმას არ იღებდა. სამაგიეროდ, შიმპან-ზუკო გაიტლიკა: „ჭკვიანი გოჭი სოკრაცი რამხელა ჭკუის პატრონი ყოფილა, ახლა დავრწმუნდიო. აგერ, ხომ ხედავთ, რამსიგრძე გრავნილი მოვატრიე – ეს სულ გოჭის ნაკარნახევიაო. სათაური თუ გაინტერესებთ: „ბუსუნსულების ასოციაციის დეკლარაცია ბავშვების დასაცავად“. მოკლედ, აზრები – გოჭის, შესრულება – ჩემი. რითია ცუდიო?!

თუთიყუშმა პაკომ წაგვიკითხოსო, – ერთდროულად წამოიძახა რამდენიმე ბუსუნსულამ. პაკოს ბევრი ხვენ-ნა არ დასჭირვებია, დაიწყო კითხვა, თან საკმაოდ ბოხი ხმით: „ჩვენ, ბუსუნსულების ასოციაციის ბავშვებთან

შუაჩაღვსულ კონფლიქტებში მონაწილე სახელმწიფოები სწრაფი რეაქციონ უვლონ შესაძლო ზომას, რაღა უზრუნველყონ, რომ 15 წლის ბავშვებში პირველი არ მონაწილეობდნენ სამხედრო მოქმედებებში.

თანადგომის აქციის მონაწილენი, გავეცანით რა „ბავშვის უფლებათა კონვენციას“, სავსებით ვიზიარებთ მის სულისკვეთებას და ჩვენს ბუსუნსულურ ვალად ვთვლით, ჩვენი წვლილი შევიტანოთ „კონვენციის“ დებულებათა განხორციელებაში“.

– მშვენიერი განცხადებააო, – საერთო აზრი გამოხატა აგნესამ, – მაგრამ, ამდენ ხანს ამ ერთ წინადადებას მოუნდითო? – რატომ, ცალკეულ მუხლებზეც გვაქვს ჩვენ-ჩვენი მინაწერები და თუ ძალიან არ დაიღალეთ, პაკო წაგიკითხავთო, – ხმა ამოიღო, როგორც იქნა, ჭკვიანმა გოჭმა სოკრატმა.

პაკომ კითხვა განაგრძო: „კონვენციის“ მე-6 მუხლი, რომლის მიხედვით „ყოველ ბავშვს აქვს სიცოცხლის ხელშეუხებლობის უფლება“, ყველა ბუსუნსულას ავალდებულებს შემდეგს: „თუკი რომელიმე ბავშვს ხიფათი ემუქრება, ბუსუნსულამ ყველაფერი უნდა იღონოს, ამ ხიფათის თავიდან ასაცილებლად (ბავშვის ეზოდან ქუჩაში

სახლშივე ვაპრეტურობა, რომ
 შეიარაღებული ვინღოქცის,
 წამების აუ სხვაგვარი ძაბოების,
 ცუდი მოწყობის აუ ექსპლუატაციის
 მსხვერპლი ბავშვი უზუსტულოდ
 შესაძამისი ვეყინოობისა მისი
 გამოჯანმრთლებს სა სოციალური
 ინფერაციის მიზნით.

არგაშვება, წყლიდან გამოყვანა, ასანთის გადამალვა, ყეფით განგაშის ატეხა, ცეცხლის ჩაქრობა, შემცივნებული ბავშვის ჩათბობა, გზის გაგნება და სახლში მიყვანა, მოწყენილი და ნალვლიანი ბავშვის გართობა და მასთან თამაში, უსამართლოდ დაჩაგრული ბავშვის გამოსარჩლება და ა.შ.).

ყარყატი ნინოს

კიდევ ერთი მუხლი, რომელსაც გვინდა განსაკუთრებით მიაქციოთ ყურადღება, 23-ე მუხლიაო, განაგრძო პაკომ, – ახლა წაგიკითხავთო: „...გონებრივად ან ფიზიკურად არასრულფასოვანი ბავშვი სრულფასოვნად და ღირსეულად უნდა ცხოვრობდეს იმგვარ პირობებში, რომლებიც უძლიერებს მას ღირსების გრძნობას, საკუთარი თავის რწმენას და უადვილებს საზოგადოების ცხოვრებაში აქტიურ მონაწილეობას“. – აი, ასეთი მუხლიაო. ახლა ნახეთ, როგორი მინაწერი გაუკეთა ამ მუხლს ჭკვიანმა გოჭმა სოკრატმაო: „ჩვენ, ბუსუნსულები, განსაკუთრებით ყურადღებიანი უნდა ვიყოთ არასრულფასოვანი ბავშვების მიმართ, რადგან ჩვენსავით არავინ იცის, რა მწარედ იჩაგრები მარტო იმიტომ, რომ სხვას არ ჰგავხარ, ან საკადრისი პასუხის გაცემა არ შეგიძლია.

თუ ბუნებისაგან დაჩაგრულ ბავშვებს აკლიათ სათუთი და ყურადღებიანი მოპყრობა, მათთვის ვერავინ იცლის და თავს ობლად გრძნობენ, – ჩვენ უნდა ვემეგობროთ მათ, გავახალისოთ, მათი ცხოვრებით ვიცხოვროთ. მოკლედ, გავაკეთოთ ის, რასაც ასე ხშირად ვერ ახერხებენ საქმიანი, მოფუსფუსე უფროსები და, ხანდახან – თავის ჯანმრთელ თანატოლებთან თამაშით გართული ბავშვები“.

ქაჯშვს, ჩომლომუჲ აწონი საარტვია,
სუფლქა აქვს შოექსწენ იგვარაჲ,
რომ ხელი ჴეაწყოს შისი ღირსუბის
გრძნობის გაქლოერებას, ვაფუკოსწინუქყო
იქნეს ქაჯშვის ასეცა და შის შიძარა
ფანხორსილექყო წუბისბურია ქმდეძა
შიძარაყო იუს საზოგადოეშაში
შისი ინფერირუბისავენ.

– შემდეგ მუხლზე გადადიო, – რაღაც ათრთოლებული ხმით შეეხვეწა პაკოს ირემი ინგიშტერი. ცრემლი მორეოდა და დანარჩენ ბუსუნსულებს რომ არ შეემჩნიათ, თავი დაბლა დაეხარა. რქის წვეტი, ბედად, ისევ ჭკვიან გოჭს სოკრატს მიწვდა, მაგრამ გოჭმა ამჯერად ხმა არ ამოიღო,

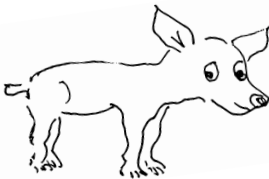
მხოლოდ ერთხელ ახედა დაფეთებულ ირემს და გვერდზე გაჩოჩდა.

პაკო კითხვას განაგრძობდა: „ის, რაც ჩვენ უკვე განვაცხადეთ, ეხება აგრეთვე „კონვენციის“ 31-ე მუხლს, რომელიც გვამცნობს, „რომ ბავშვს გააჩნია დასვენებისა და თავისუფალი დროის ქონის უფლება“.

– ამ დეკლარაციაზე რომ მუშაობდი, იურიდიულ კონსულტაციას ამბაკო ხომ არ გინევდაო? – ჩაეკითხა ჭკვიან გოჭს სოკრატს ბუსო. გოჭმა უხმოდ გააქნია თავი, – არაო.

– რამხელა საცოდაობა იქნებოდა, ასეთი უჭკვიანესი გოჭი მგელს რომ შეეჭამაო, – განაცხადა ბუსომ. – ხედავთ, რა წინდახედული ძალღი ვარ, ასოციაციაში მიღებას რომ დავპირდიო.

– მაგ პირსისხლიანის მიღება ჩვენს ჰუმანიტარულ ორგანიზაციაში როგორ შეიძლებაო?! – აღშფოთდა ტურა კომმარინა. ყარყატ ნინოლას თვალები კინაღამ გადმოუცვივდა გაკვირვებისაგან, – ამას რაღა ალაპა-

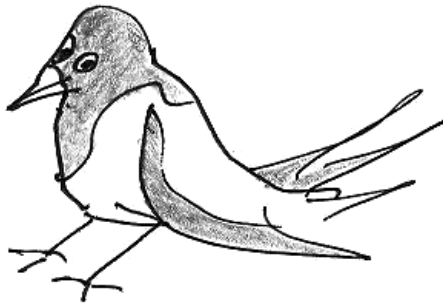
ასოციაციის ხელოსანს
ახლიღატა:
წასუაოინა, კაცკასა
და ბუბუცა

რაკებსო? – დიდი ხანია, ტურიკოს-ჭირიმე, ქათმებით პირში აღარ დასუნსულე ტყეშიო?! კომმარინა იფიცებოდა: „ვეგეტარიანელი გავხდი, აგერ – თაკო-მაკო-ლელაკო დამემონებინა, მთელი დღე თავს დამჩხავიან და თვალს არ მაცილებენ. მაგათ კი იციან, – რას ვჭამ და რას – არაო!“

თაკო-მაკო-ლელაკომ ერთხმად დაიჩხავლეს: „იმ თავის ბნელ სოროში რას ჭამს კომმარინა, მაგას ვინ გაიგებსო?!“. ბუსომ, – დავილუპე, კიდეც ერთი აყალმაყალი იწყება, მგონიო, – მყისვე ჭიჭიკო იხმო თავისთან და რაღაც ჩასჩურჩულა ყურში. ჭიჭიკო ისეთი დიდკაცური ბაჯბაჯით ბრუნდებოდა თავის ადგილზე, ემჩნეოდა, – ერთობ საპატიო დავალება მიიღო.

თაკო-მაკო-ლელაკო და კომმარინა ზანტად ეკამათებოდნენ ერთმანეთს ვეგეტარიანელობის თაობაზე. კომმარინა დაბეჯითებით მოითხოვდა: „თუ არ მენდობით, ღამლამობით ჭოტი შემომიგზავნეთ სოროში შესამონმებლადო“.

– კარგი ერთი, კომმარინა, სად მოვნახოთ ახლა შემომონმებელი ჭოტი, ისდაც გვჯერა შენო, – ინგიშტერ-

აჭაჭა იწვა

მა, – მორჩი მაგ ნერვიულობას, აგერ ჭიჭიკო გამოვიდა „სცენაზე“, კიდევ რაღაცას ნაგვიკითხავსო.

ჭიჭიკომაც არ დააყოვნა:

ვინც რომ ბუსუნსულა არის,
– ძალლი, იხვი, კუ თუ ვირი,
გულთან უნდა მიიტანოს
ყველა ბავშვის გასაჭირი.

– „ბავშვის ყველა გასაჭირი“ აჯობებდა, ალბათ, მაგრამ, იყოს, როგორც არისო... – ჩაილაპარაკა შურთხიამ. ჭიჭიკოს არ მიუგდია ყური, რიხიანად განაგრძობდა:

მოვა დრო და ბუსუნსულებს,
– იხვს, ინდაურს, ირემს, კატას –
დღევანდელი კარგი საქმე
ნინ დაგვხვდება ერთი ათად!“

– შენს პირს შაქარი, რა ლექსებს წერს! – შესძახა აღტაცებულმა ლენჩომ. კომპარინამ შიმპან-ზუკოს გადაულაპარაკა: „ლექსი როგორია არ ვიცი, მაგრამ თავისი თავი ორჯერ რომ ახსენა და ჩვენ კი – არც ერთხელ, თუ შენიშნეო? შიმპან-ზუკომ თანხმობის ნიშნად თავი დაუქნია.

უმეტესობას მაინც არ მიუქცევია ყურადღება ასეთი დეტალისათვის და, კრების დასასრულს რომ ახასიათებს ხოლმე, ისეთი უმართავი მისვლა-მოსვლა დაიწყო.

– ესენი ვინლა არიანო?! – წამოიძახა წინოლამ. უკვე შებინდებულყო და ხეებს შორის ორი წყვილი ცნობისმოყვარე თვალი ანათებდა. – მოიცა, მოიცა, რაღაც მეცნობიანო, – ბუსომ, და რამდენიმე ნაბიჯი გადადგა დაუპატიჟებელი სტუმრებისაკენ. მერე თავისიანებს მოუბრუნდა და ამცნო: „როგორ გგონიათ, ვინ არიან ეს ჩემი ცოდვით სავსენი, – მუკოა და პლანუნაო!.

– „შარო საიდან მოდიხარო!“ – იმწამსვე მიაყოლა ანდაზების მოყვარულმა ლენჩომ. ბუსომ დაამშვიდა: „ნუ ღელავ, ლენჩო, ამ ორ შტერს მე მივუყვან დედამისს და,

თუ უნდა, იმან მიტყვიპოს. ბინდდება და აბა, თქვენ იცით, დროზე დაიშალეთო“.

– „კონვენციაო“? – შეახსენა ინგიშტერმა.

ბუსოს აღარაფერი უპასუხია, შესაშინებლად ერთი კი შეუღრინა მუკოს და პლანუნას – „მომყევითო!“ და ორი მონკავენკავე, დამფრთხალი მგლის ლეკვის თანხლებით ტყეში გაუჩინარდა.

